

Moniales
juxta quos-
dam, non
subjacent
casibus ab
Ordinario
generaliter
reservatis.

Verius
subjacent.

cum indigeant speciali directione episcopi, juxta regulas ipsarum, non comprehenduntur legibus conditis ad directio nem universalem populi. Addunt: quia verba quae possunt accipi in genere et in specie, in materia odiosa (ut est reservatio) in specie sumi debent; ut per Seraphinum¹. — Affirmat vero subjacere communis sententia cum Diana, Bordono et de Alexandris². Quia, quando verba generalia concurrunt cum verisimili mente legislatoris, tunc omnes comprehenduntur qui in lege non sunt expresse excepti. Et haec est verior.

Quaeritur 6º. *An praedictae reservationi subjaceant etiam moniales exemptae?*

Affirmat probabiliter Tamburinius³. Quia in constitut. *Inscrutabili* Gregorii XV, statuitur quod confessarii monialium exemptarum omnino approbandi sint ab episcopo loci. Episcopus igitur (ait Tamburinius), sicut potest his confessariis limitare in approbatione tempus, locum et personas, sic etiam potest limitare casus.

Negant vero adhuc probabiliter Pelli zarius et Quintanadvenas, apud Tamburinium⁴, ac Pater de Alexandris⁵ cum communi (ut asserit). Quia monasteria exempta sunt prorsus extra jurisdictionem episcopi, ac si essent extra territorium; ut communiter ibi⁶ dicunt Bonacina, Bor donus, etc. Et quamvis episcopus debeat approbare earum confessarios quoad idoneitatem, non potest tamen ipse limitare eos approbare: cum expresse in constitut. Clementis X *Superna* dicatur posse ab episcopo limitari tempus, locum et personas; sed nihil dicitur de peccatis

¹ Decis. Rotae, coram Seraphino, decis. 853, n. 7. — *Diana*, part. 10, tr. 13, resol. 52, v. *Verum*; vel Coord., tom. 7, tr. 1, resol. 317, n. 8. — *Bordon.*, Decis. miscell. 419. — ² Cap. 6, § 2, qu. 9. — ³ Tr. de Casib. reserv., cap. 3, n. 4. — *Gregor. XV*, constit. *Inscrutabili*, diei 5 Febr. 1622, § 5, in Bullar. Rom. Mainardi. — *Tambur.*, loc. cit., n. 4. — *Pellis.*, de Monialib., cap. 9, qu. 15, n. 24. — *Quintan.*, tr. 8, singul. 26, n. 1. — ⁴ Loc. cit., n. 3. — ⁵ Cap. 6, § 2, qu. 10. — ⁶ Apud de Alexandris, loc. cit., qu. 10. — *Bonac.*,

quae aliunde a paelatis regularibus monialibus exemptis jam reservantur.

Quaeritur 7º. *An episcopus circa clausuram, ut delegatus Sedis Apostolicae, possit reservare casus quoad moniales exemptas, v. gr. si ostio aperto loquantur cum saecularibus?*

Affirmat de Alexandris⁷ cum Baucio. Ratio, quia (ut dicunt), stante delegatione concessa a Tridentino⁸ episcopis, respectu ad clausuram habentur moniales tamquam non exemptae; ita ut in casu transgressionis, ipsae non jam a paelato regulari, sed ab episcopo sunt absolventae. Hocque colligunt ex decreto Clementis VIII, ubi prohibetur regularibus ne absolvant vi cujuscumque privilegii a casibus Ordinario specialiter reservatis. Sed haec ratio non satis probatur. — Unde non videtur improbabilis sententia opposita Diana et Pasqualigo (apud de Alexandris⁹), qui dicunt delegationem praedictam concessam episcopis respicere tantum forum externum. Verba autem Tridentini haec sunt: *Bonifacii VIII constitutionem... renovans s. synodus, universis episcopis... praecipit ut in omnibus monasteriis sibi subjectis, ordinaria, in aliis vero, Sedis Apostolicae auctoritate, clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui... procurent b.*

Hic ultimo notandum cum Roncaglia¹⁰, quod ex decretis a S. Congregatione emanatis, anno 1601 et 1602 auctoritate Clementis VIII, et anno 1617 auctoritate Pauli V, quicunque confessarii praesumentes praetextu alicujus privilegii absolvere a casibus reservatis Papae vel episcopis, incurront ipso facto excommunicationem Papae reservatam^c.

de Censur., disp. 1, qu. 1, punct. 11, num. 8. — *Bordon.*, resol. 7, num. 4 et 105. — *Clem. X*, constit. *Superna*, tom. 4. — ⁷ Loc. cit., qu. 12. — *Baucius*, Miscell. casum cons., tr. 2, opusc. 3, qu. 269, petes 2. — ⁸ Sess. 25, de regular., cap. 5. — *Diana*, part. 10, tr. 13, resol. 52; vel Coordin., tom. 7, tract. 1, resol. 317. — *Pasqual.*, Ques. canon., qu. 161, n. 2. — ⁹ Loc. cit., qu. 12. — ¹⁰ Ques. 7, cap. 3, qu. 9, resp. 1. Cfr. Bizzarri Collectan., fol. 17 et seqq. et fol. 23, edit. 1863.

Episcopus,
juxta quos-
dam, potest
reservare
casus circa
clausuram
monialium
exempta-
rum.

Contrarium
non est im-
probabile.

Poenae ab
solventium
a reservatis
sine faculta-
tate.

Munus
confessarii,
quale.

603. — « Resp. Iº. Munus confessarii est absolvere dispositum, et non alium; item curare rectitudinem istius judicii, praesertim quando coeptum est; et reos juvare ac monere, cum prudentia tamen. — Ratio primi, ne sit injurius poenitenti. Ratio secundi, ne fiat sacrilegus. Ratio tertii est eadem; et quia debet curare ut absolutio sit efficax.

« Unde resolves:

« 1º. Etsi interdum utiliter differatur « absolutio, etiam ejus qui potest licite « absolves, id tamen raro, nec fere nisi de « poenitentis consensu faciendum; quia potest vergere in grave ejus periculum

^a Part. 1, tr. 7, resol. 55. — ^b Lib. 2, diss. 3, cap. 9, § 3, n. 1 et seqq. — *Fagn.*, in cap. *Ne innitarris*, de constit.,

DUBIUM V.

Quid sit officium et obligatio Confessarii.

603. *Quid est officium confessarii. Quando autem possit aut debeat confessarius differre absolutionem (Remissive ad n. 461 et seq.). — 604. Qu. 1. An possit confessarius negare absolutionem ei qui adhaeret sententiae probabili. — Quid, si adhaeret sententiae falsae, sed probabili putatae. — 605. Qu. 2. An expediat confessario uti sententias rigidoribus vel benignioribus. — 606. Quos confessarius possit vel negreat absolvere. — 607. Quomodo confessarius teneatur rudiores interrogare. — 608. Quomodo eos instruere et disponere quantum potest. Monitum ad confessarios. — 609. Quomodo debeat eos monere de suis obligationibus. — 610. Quid, si praevideat monitionem non profuturam. — 611. Inf. 1º. Quid, si adverterat poenitentem invalidem contraxisse matrimonium cum bona fide. — 612. Quid, si matrimonium sit contrahendum. — 613. Quid, si accedant sponsi cum omnia sunt parata. — 614. Inf. 2º. An debeat semper monere de restitu tione facienda. Inf. 3º. Quid, si timetur scandala aliorum. — 615. Excip. 1. Quando damnum est contra bonum commune. — 616. Excip. 2. Quando poenitens interrogat. Excip. 3. Quando brevi speratur fructus. Utrum autem in dubio de fructu et nocu mento fieri debeat moniti. — 617. Confessarius ministrans debet esse in gratia. Quomo do autem peccet qui plures praebat absolutiones in mortali successive (Remissive ad Lib. V, n. 50). — Quid, si in mortali tantum audiat confessionem. (Remissive ad hunc Lib. VI, n. 36). — Et quid, si urgeat necessitas absolvendi. (Remissive ad n. 33, ibid.). — 618. Quomodo teneatur confessarius reparare defectus a seipso commisso. — 619. Dub. 1. Ad quid tenetur, si erravit circa valorem sacramenti. — 620. Dub. 2. Ad quid, si error fuit circa integratatem confessionis. — 621. Dub. 3. Ad quid, si deobligavit a restitutione facienda. Et an teneatur ad restitutionem, si cognito errore, non moneat. Quid, si culpabiliter deobligavit cum poenitens erat dispositus, et postea poenitens renuit parere monitioni. Quid, si tantum omittat monere. — 622. Dub. 4. An possit monere poenitentem de his defectibus, sine ejus licentia, extra confessionem. — 623. Quae et quanta sit obligatio confessarii audiendi poenitentes. — 624. An confessarius non parochus teneatur cum periculo vitae absolvere peccatorem moribundum. — 625. An tutus sit in conscientia sacerdos simplex qui renuit munus confessarii exercere, si populus est in gravi necessitate spirituali.*

« vel damnum. Vide Diana¹. — [Quando confessarius teneatur vel possit differre absolutionem, vide dicta ex n. 461].

604. — « 2º. Absolvendus est qui adhae ret sententiae probabili; quia est dispositus situs».

Quaeritur 1º. *An possit absolviri poenitens qui vult sequi opinionem contrariam illi quam teneat confessarius^a?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Concin²; item Fagnanus, Baronius^b, Elizalde, Gonzalez, etc., apud Croix³. — Ratio, quia poenitens tenetur stare judicio confessarii, qui est judex: alias erit indispositus ad absolutionem.

^a Part. 1, tr. 7, resol. 55. — ^b Lib. 2, diss. 3, cap. 9, § 3, n. 1 et seqq. — *Fagn.*, in cap. *Ne innitarris*, de constit.,

Adhaerens
opinioni
probabili,
absolven-
dus.

servatis: « Absolvere autem praesumentes sine debita facultate; etiam quovis praetextu, excommunicationis vinculo Romano Pontifici reservatae innodatos se sciant, dummodo non agatur de mortis articulo».

604. — ^a) Dubium movetur de casu quo poenitens capax est sibi formandi conscient-

iam rectam. Si vero est indoctus, adeo ut nequeat sibi formare conscientiam rectam de probabilitate illius opinionis, certum est tunc eum non posse absolviri. Ita S. Doctor, in Hom. ap., tr. 16, num. 118.

^b) Vincentius Baronius, *Theol. mor. aduersus laxiores probabil.*, disp. 2, sect. 3,

^b) Et addit Trident.: « Inobedientes atque contradicentes per censuras ecclesiasticas aliasque poenas, quacumque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis».

^c) Nunc tamen, ex constitutione Apostolicae Sedis, plectuntur excommunicatione reservata Romano Pontifici illi qui absolvere praesument sine debita facultate a casibus speciali modo eidem Romano Pontifici re-

Etsi opposita videatur probabilior confessario.

Secunda vero sententia, communis et sequenda, docet non solum posse, sed etiam teneri sub gravi confessarium absolvere poenitentem qui vult sequi opinionem probabilem; licet opposita videatur probabilior confessario^{c)}. — Ita Suarez¹, Sotus², Azor³, Holzmann⁴, Salmant.⁵, Roncaglia⁶, Palaus⁷, Croix⁸, Sporer⁹, Viva¹⁰, Laymann¹¹ cum Vasquez, Medina, etc.; Sanchez¹² cum Henriquez, Salon, Salas, Valentia, Sayro, Manuele, Polanco et aliis multis. — Et in hoc consentiunt adhuc plures auctores rigidioris sententiae, scilicet Pontas et Victoria, quorum loca et verba retulimus^{d)} Lib. I, n. 25; et praesertim Cabassutius¹³, qui cum Silvio sic inquit: *Quivis confessarius absolvere debet.... poenitentem qui non vult ab opere abstinere, quod, secundum probabilem piorum et doctorum aliquot hominum non reprobata in Ecclesia auctoritatem, est licitum: quamvis juxta probabilem pariter aliorum auctoritatem, quam ipsem sequitur confessarius, habetur minus probabilis.*

Idem docet card. Toletus¹⁴, ubi ait:

¹ Disp. 32, sect. 5. — ² In 4, dist. 18, qu. 2, art. 5, ad 5, v. *Atvero*. — ³ Part. 1, lib. 2, cap. 17, qu. 10, v. *Quarta opinio*. — ⁴ De Sacr. Poenit., num. 740. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 44. — ⁶ Tr. 1, qu. 1, cap. 2, reg. in praxi, num. 4. — ⁷ Tract. 1, disp. 2, punct. 4, num. 2, 3 et 6. — ⁸ Lib. 1, num. 445 et 452. — ⁹ Tr. 1, cap. 1, num. 47. — ¹⁰ De Poenit., qu. 7, art. 2, num. 6. — ¹¹ Lib. 1, tr. 1, cap. 5, num. 10. — ¹² *Vasq.*, in 1er 2da, disp. 62, cap. 7. — *Barthol. Medina*, in 1er 2da, qu. 19, art. 6, v. *Est atia quaestio*, concl. 8; et Sum., lib. 1, cap. 8, i. f. — ¹³ *Decal.*, lib. 1, cap. 9, n. 28 et 29. — ¹⁴ *Henrig.*, lib. 6, cap. 26, n. 5 et 6. — *Salon*, in 2da 2da,

que haec:

«Pontassus, ... v. Confessarius I, cas. 2, sic loquitur: *Fatendum tamen, quod si vere confessario foret persuasum opinionem sui poenitentis... esse probabilem, tunc ei absolutionem posset impetrari, quandoquidem tunc... contra conscientiam suam non ageret....* Idem tenuit Victoria, *Sum.*, de Confess., n. 177, sic inquiens: *Sed quid facit (confessarius) quando ambae opiniones sunt probabiles et habent proprios assertores? Respondeo quod sive sit ejus proprius sacerdos sive non, tenetur eum absolvire in tali casu.... Probatur aperte: talis poenitens est in gratia, et confessor habet probabilitatem quod sit in gratia, quia scit esse probabilem ejus opinionem: ergo nec debet ei negare absolutionem.* » — Sed cfr. etiam praesentem editionem, lib. I, n. 83, ubi S. Doctor explicat limites quibus hanc secundam opinionem circumscrifti.

art. 3, § 2, dicit solum *ministros sacramentorum et in specie confessarios teneri semper sequi opiniones probabiliiores et tuiores*.

^{c)} Ex auctoribus citatis, aliqui innuunt solum confessarium teneri sub gravi hujusmodi poenitentem absolvere; aliqui, ut Valentia, Rodriguez, dicunt dumtaxat posse absolvere; Vasquez et Polancus distinguunt; et dicunt posse quidem; sed si est confessarius delegatus, non teneri saltem sub mortali. — Et S. Alphonsus ipse, in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 118, opinionem quae tenet obligationem hanc gravem esse, limitat: *Saltem si confessio facta fuerit de materia gravi*.

^{d)} Quae loca et verba S. Alph. hic dicit relata, in praesenti editione desiderantur, cum tractatum de conscientia integrum in posterioribus editionibus immutaverit; reperiuntur vero in prioribus, a secunda scilicet, anni 1753, usque ad quintam, anni 1757, sunt

Cum aliquid est sub opinione..., si casu accidat confessarium esse opinionis... esse illicitum, et poenitentem esse licitum; potest poenitens obligare confessarium ut ipsum absolvat in sua opinione. Et concludit quod tunc confessarius potest utramque in conscientia... sequi..., quamvis ipse unam illarum probet. — Idem dicit Navarrus¹⁵, ubi: *Si sint contrariae doctorum opiniones, quarum alteram confessarius et alteram poenitens sequitur, et confessarius credit evidenti se textu vel ratione niti, poenitentem autem dubia; non debet eum absolvere. At si confessarius non adeo forti ratione niti, vel poenitens niti pari vel fere pari, et habet aliquem pro se doctorem clarum; poterit eum absolvere, ut post Adrianum.... tenuimus in cap.* Si quis autem, de poenit., dist. 7, n. 66 et 67. Ita Navarrus, non distinguens inter parochum ad audiendum obligatum et alium, qui (ut ait) potest audire et non tenetur, ut nec Adrianus distinxit. — Et in hoc recte conveniunt Suarez, Sanchez, Azor, Salmant., Croix et alii communiter. Nam, licet alii confessarii non teneantur

qu. 62, art. 2, controv. 4, concl. 3, observ. 3. — *Salas*, in 1er 2da, tr. 8, sect. 9, n. 82 et 83. — *Valent.*, in 2da 2da, disp. 5, qu. 7, punct. 4, i. f. — *Sayr.*, *Clav.*, lib. 1, cap. 9, n. 13. — *Man. Rodríg.*, *Sum.*, part. 1, cap. 62, n. 11. — *Polanc.*, *Director. Confess.*, cap. 1, § de Prudentia. — ¹⁵ Lib. 3, cap. 13, n. 13. — *Silvius*, in 1er 2da, qu. 19, art. 5, quer. 9, concl. 4. — ¹⁶ Lib. 3, cap. 20, v. f. — ¹⁷ *Man.*, cap. 26, n. 4. — *Adrian.*, in 4, de Confess., qu. 5, dub. 7, i. f., v. *Ad rationes.* — *Suar.*, disp. 32, sect. 5. — *Sanch.*, loc. cit., n. 29. — *Azor*, loc. cit. — *Salmant.*, tr. 6, cap. 12, num. 44. — *Croix*, loc. cit., n. 452.

absolvere poenitentes, antequam eos audiatur; postquam tamen audierint, tenentur absolvere dispositos.

Idem docet S. Antoninus¹, ubi dicit: *Caveat.... confessor ne sit praecipus ad dandum sententiam de mortali, quando non est certus et clarus; et ubi in aliqua materia sunt variae opiniones quamplurium et solemnum doctorum, utrum sit licitum vel illicitum... Consultat.... quod tutius est, scilicet quod a talibus abstinent* (Extra, de spons. juv.): *non tamen condemnat contrarium facientes, seu contrariam opinionem tenentes, nec propter hoc (nota) denegat absolutionem; sed (ut dicit Gulielmus) dicat confessor quod illud faciendo non est tutum, sed dubium, et ideo sibi bene provideat. Si autem omnino (id est evidenter) conscientia confessoris dictaret illud esse mortale, nec posset conscientiam deponere (id est per judicium reflexum, nempe quod poenitens, cum sit dispositus, efformando sibi conscientiam de honestate actionis, jus habeat ad absolutionem), quod tamen deberet ad consilium sapientum; nullo modo debet facere contra conscientiam, quia peccaret mortaliter, caus. 28, qu. 1, can. Omnes deinceps, § Ex his, juncta Glossa. Sed cum illud tale esset contra communem opinionem doctorum, et communiter sic servatur a sapientioribus; quamvis aliquem doctorem audiret contrarium tenere, non de levi (id est sine solida ratione) debet illi adhaerere.* — Idem confirmat clariss. S. Antoninus², dicens: *Si.... credit (confessarius) quod sit peccatum, debet ei conscientiam facere, quod confitens diligenter se informet de illo facto, utrum sit peccatum. Sed dato quod ille non vellet cognoscere illud esse peccatum, nihilominus, ex quo est ordinarius, tenetur eum absolvere, nec reputare eum inhabilem ad absolutionem; quia ex ratione et non protervia haec opinio est.*

Adde his S. Raymundum, qui scribit³: *Unum tamen consulit: quod non sis nimis pronus judicare mortalia peccata, ubi tibi non constat per certam Scripturam.... alias.... possent induci homines cito in*

¹ Part. 8, tit. 17, cap. 16, § 2. — *Gulielm. Rhedon.*, *Gloss.* in *Sum.* S. Raymundi de Poenit., lib. 2, tit. de Raptoribus, praedon., etc., § 16, lit. n, in v. *Si scitur vel*

desperationem. — Idem docet doctissimus Silvius⁴, loquens de superfluo ornatu mulierum, ubi: *Si... (confessarii) non possint clare percipere utrum ibi sit mortale an solum veniale, persuadeant, quoad possunt, ut poenitens abstineat. Si tamen nolit, non ei faciant conscientiam de mortali, ne deinceps mortaliter peccet ubi aliquis non peccaret; neque absolutionem negent.*

Ratio autem valde urgens hujus sententiae est, quia poenitens, facta confessione, cum sit dispositus, habet strictum jus ad absolutionem: quam denegando, confessarius gravem illi injuriam irrogaret, tum quia privaret eum gratia sacramenti, tum quia obligaret ad magnum onus subeundum, nempe ad repetenda apud alterum sua gravia peccata. — Nec valet dicere quod poenitens non est dispositus, cum sequi non vult judicium confessarii. Nam respondetur quod confessarius non est judex *opinionum* quas poenitens sequi teneatur, sed tantum *dispositionis* sui poenitentis; ut patet ex Tridentino⁵ (cujus verba retulimus Lib. III, n. 669, v. *Nec obstat*), ubi sacerdotes ad hoc tantum dicuntur judices a Christo Domino constituti, ut ad eos deferant fideles peccata sua, et ipsi absolutionem eis impartiantur vel denegent juxta eorum dispositionem, debitamque pro modo culpae poenitentiam imponant. Dispositio autem poenitentis consistit tantum in habendo verum dolorem de peccatis confessis, et firmam voluntatem non pecandi in posterum. Ergo judicium confessarii circa dispositionem poenitentis in hoc tantum consistit, nempe in cognoscendo quod poenitens vere doleat de suis culpis, et vere proponat eas non iterare. Quod vero poenitens velit hanc vel illam opinionem sequi, hoc impertinenter se habet ad judicium confessarii: nisi hic judicet opinionem poenitentis esse evidenter falsam.

Qua de re, quoad opiniones illas quae versantur circa praefatam *dispositionem poenitentis*, vel etiam circa *administrationem sacramenti*, puta si confessarius

Confessarius non est judex opinionum, sed dispositio.

judicet se non habere jurisdictionem; poenitens debet stare judicio confessarii, et confessarius tenetur proprium sequi judicium: nam alias, absolvendo sine debita jurisdictione, vel quem ipse judicat indispositum, peccat agendo contra propriam conscientiam. — Quoad vero alias opiniones quae versantur circa *obligationem poenitentis*, nempe circa ea quae a poenitente agenda aut vitanda sunt, confessarius non est judex: nec potest obligare ad sequendam opinionem suam poenitentem qui vult sequi contrariam, quam ipse putat non sine fundamento licite posse teneri; ut optime tradidit Adrianus¹ dicens: *Si a pluribus... doctoribus contrarium teneatur, non adeo de se praesumere debet, ut totum velit in suam opinionem (quae forsitan erronea est)... coactare.* Hinc, quando ex una parte poenitens sibi efformat judicium de honestate alicujus actionis, et alias confessarius non habet certitudinem evidenter de illius falsitate, tenetur illum absolvere, utpote sufficienter dispositum. Et tunc potest, imo tenetur permettere quod poenitens suam sequatur opinionem, si nequit abducere ab ea sequenda; quia (ut diximus) confessarius non est controversiarum judex. Alioquin, si v. gr. poenitens esset doctior confessario, et vellet sequi opinionem quam ipse non sine fundamento reputaret probabiliorem aut etiam certam, posset confessarius denegare illi absolutionem, si teneret opinionem contrariam, quae esset forte in se erronea; sed hoc nullo modo videatur posse dici, cum dici nequeat quod eo casu poenitens peccet sequendo opinionem suam; at si non peccat, jam est dispositus, utque talis jus habet ad absolutionem.

Adde quod si confessarius non posset absolvere eos qui volunt sequi opinionem minus probabilem, contra suam quam ipse putat probabiliorem, multa videntur inconvenientia sequi. — Ponamus enim casum quod aliquis simoniace pecuniam acceperit. Iste secundum aliquos, tenetur restituere pretium acceptum ei qui dedit; secundum vero alios, ecclesiae vel pauperibus. Si forte hic ad duos confessarios

accederet, quorum unus obligaret ad restituendum danti, putas primam opinionem probabiliorem; alter, ad restituendum ecclesiae, quia contrariam tenet sententiam: quaero, in hoc casu, cui poenitens parere deberet, cum teneretur utriusque sui confessarii judicio se conformare? Et si forte paruerit primo, et postea confitetur secundo, num bis restitutionem facere debet? — Praeterea, si quilibet poenitens teneretur sequi opinionem probabiliorem sui confessarii, sequeretur quod vix ullus confessariorum vel theologorum (ad huc rigidioris sententiae) posset absolutionem sacramentalem recipere; nam vix unquam casus posset accidere quod horum aliquis inveniat confessarium, qui non habeat ut improbables, aut saltem minus probabiles, plures opiniones, quas tamquam probabiliores ille tenet. Hinc alterum excogitemus casum: Duo confessarii habent duas opiniones contrarias, quarum cuique sua appetit probabilius; si unus velit alteri confiteri, deberet hic (juxta sententiam Fagnani et sociorum) suam deponere opinionem captivando intellectum, ut confessario, suo iudici constituto, pareat. Contra vero, si alter postea huic confiteatur, deberet hic secundus confessarius suam resumere opinionem, quae sibi probabilius appetit; tunc enim deberet judicare secundum suum proprium iudicium et deberet illum obligare ut deponat opinionem quam sibi prius sequendam imposuit. Et encomedia risu digna, quae quotidie inter confessarios eveniret. Quis putabit Christum Dominum ad haec onera in sacramento Poenitentiae confessarios et poenitentes voluisse obligare? — Praeterea, facile sequeretur quod, cum accederet aliquis confessarius ad recipiendum hoc sacramentum, deberet ille qui ejus confessionem excipit inquirere de omnibus opinionibus quas poenitens tenet et quibus dirigit suos poenitentes: ad hoc ut, si inveniat eum habere aliquam opinionem quae videtur sibi minus probabilis, obliget ad illam deponendam. Et merito videretur confessarius teneri sic inquirere; quia prudenter dubitare debet quod ille inter tot millia opinionum, facile plu-

res opiniones habet quas confessarius putat minus probabiles et ideo deserendas.

Ex his omnibus concluditur quod confessarius non est quidem judex opinionum quae versantur circa obligationem poenitentium, modo illae non appareant ipsi evidenter falsae; sed tantum est judex dispositionis eorum, nempe quod doleant et proponant Deum non offendere, et credant tuta conscientia ac non temere aliquam opinionem sequi. — Unde Cabassutius¹, quamvis hic auctor rigidioris disciplinae sit fautor, verum loquens de confessariis qui compellunt suos poenitentes ad deponendas proprias opiniones ut suas sequantur, sic ait: *Praescribat sibi quisque quascumque libuerit austerae vitae leges; caveant tamen tetrici isti censors aliorum apud Deum licitam libertatem tyrannice opprimere.*

Sed dices: *Judex fori externi debet judicare juxta opinionem probabiliorem unius partis, quamvis altera pars opinionem probabilem pro se habeat; ergo confessarius non potest absolvere poenitentem qui vult sequi opinionem probabilem contra suam probabiliorem.* — Responde: Longe dispar est ratio inter judicem fori externi et sacramentalis. In foro enim externo cum agatur de veritate rei (nimis an ager sit unius vel alterius partis), judex, qui tenetur unicuique jus suum tribuere, debet quidem rem adjudicare ei qui jus probabilius habet; nec potest certe adjudicare alteri qui pro se opinionem habet minus probabilem: istius enim probabilitas non potest efficere quod res probabilius revera non sit illius qui jus probabilius habet, et per consequens inuste ageret judex si ipsi rem non adjudicaret. — Confessarius vero, quoties sua opinio non est evidenter certa, non potest (ut diximus) obligare poenitentem ad illam sequendam. Unde tunc non solum potest,

sed etiam tenetur eum absolvere, permittendo ut ille opinionem suam sequatur, semper ac poenitens cum illa opinione efformat sibi conscientiam de honestate actionis; quia tunc jam satis est dispositus, et jus habet ad absolutionem per confessionem peractam.

Et hanc sententiam dicunt Laymann², Lugo³, Busenbaum⁴; Sanchez⁵ cum Valentia et Manuele⁶; ac Croix⁷ cum Suarez⁸, Cardenas⁹, etc., locum habere, *etiamsi confessarius opinionem poenitentis uti falsam teneret.* Nam, si opinio illa haberet aliquam existimatam probabilitatem, puta (ut ait Sanchez) si probabilis reputaretur inter doctores probatae auctoritatis, et poenitens vere censeret illam esse probabilem; tunc non poterit confessarius ei denegare absolutionem. — Idem docet Sotus¹⁰, ubi sic ait: *Quamvis sacerdos existimet opinionem poenitentis esse falsam, non tamen inde existimare debet sibi non licere ipsum absolvere: siquidem propter probabilitatem excusat ille a culpa.*

Hoc vero tum solum admittendum puto, cum opinio poenitentis aliqualem habet probabilitatem, ita ut confessarius, esto eam non habeat ut solide probabilem, tamen non reputet omnino falsam. — Nam contra, si confessarius habet pro sua opinione principium certum, cui nullum videt patere responsum, et clare cognoscit opinionem poenitentis (quamvis aliqui doctores eam tueantur) nisi falso fundamento, ac rationes illius procedere ex fallaci aequivocatione; tunc dico cum Navarro¹¹ et S. Antonino¹², confessarium non posse poenitentem absolvere, quem videt pertinaciter velle sequi opinionem evidenter erroneam.

Utrum autem confessarius teneatur monere poenitentem qui in bona fide velit uti aliqua opinione improbabili, si praef-

¹ Lib. 8, cap. 13, n. 13. — ² Lib. 1, tr. 1, cap. 5, n. 10. — ³ Disp. 22, num. 45 et 46. — ⁴ Lib. 1, tr. 1, cap. 2, dub. 2, n. 3. — ⁵ Decal., lib. 1, cap. 9, n. 30. — ⁶ Valent., in 2^a 2^a.

⁷ Emmanuel Rodriguez allegatur a Sanchez contra hanc sententiam; et sane, Sum., part. 1, cap. 62, n. 11, scribit: « Si accidat in confessione aliquis casus circa quem sunt diversae sententiae doctorum, quorum aliquos

sequatur confessarius, alios poenitens, et confessarius credit suam opinionem esse evidenter, et illam poenitentis esse frivolam et dubiam, non debet in hoc casu absolvere ».

⁸ Croix, lib. 1, n. 445, id refert ex Diana,

¹ In 4 sentent., de Confessione, qu. 5, dub. 7, in fine, v. *Ad rationes.*

Requiritur
ut opinio
poenitentis
sit aliqui-
tis probabi-
lis.

videt monitionem non profuturam? - Vide dicenda n. 610.

Caeterum, cum vertamur in hoc dubio, ubi alii (sed pauci) dicunt peccare confessarium, si absolvat poenitentem qui vult sequi opinionem minus probabilem; alii vero auctores gravissimi et quamplurimi, tam ex antiquis quam ex recentioribus, dicunt peccare si non absolvat: - stante hac communi sententia, tot auctoritatibus et rationibus roborata, non video quomodo possit confessarius tuta conscientia absolutionem denegare volenti sequi opinionem quae ipsi poenitenti probabilis appareat, imo forte probabilior, si non directe, saltem reflexe; ut communiter sentiunt auctores probabilistae, qui sequendo opinionem probabilem in concursu probabilius existimant amplecti sententiam reflexe probabiliorem, utpote gravioribus fundamentis et communissima doctorum auctoritate firmatam.

605. - Quaeritur 2°. *An in delectu opinionum expediatur confessario uti opinione rigidioribus aut benignioribus?*

Recte ait Croix¹, quod si poenitens ostendat se paratum ad sequendum id quod est tutius, tenetur confessarius (per se loquendo) eum dirigere secundum sententias tutiores; quia, cum hoc sit majoris perfectionis, tenetur quidem confessarius incumbere majori profectui sui poenitentis. - Spectat autem ad prudentiam confessarii deinde perpendere, utrum tutioris vel minus tutae sententiae usus suo poenitenti sit profuturus. Ideo dixi: *per se*

¹ Lib. 6, part. 2, n. 1736. - ² De Vita spirit. animae, lect. 4, coroll. 11. - ³ Serm. in festo S. Andreae, n. 11; inter opera supposititia S. Bernardi; est Nicolai Clares-

loquendo; quia, licet id per se sit tutius et perfectius, tamen periculosius erit pluribus imponere obligationem operandi semper secundum rigidiorens sententias. Unde Gersonius² scripsit: *Fil... ut per tales assertiones publicas, nimis duras... et strictas, praesertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines a luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatus, immigantur.*

Idcirco in praxi, confessarius potius (quoad fieri potest) debet esse benignus quam rigidus cum poenitentibus. Unde S. Gregorius Nazianzenus³ sic dixit: *Hortamur sacerdotes ut cum poenitentibus leniter agant; ex illo Apostoli ad Galat. vi: Instruite in spiritu lenitatis.* - Et S. Bernardus⁴, loquens de confessario, inquit: *Habeat... in voluntate compati et liberare eum, et nitatur aliquid detrahere severitati, imitans dulcedinem Domini sui.* Additque⁵: *Mallem aliquando tacuisse et dissimulasse quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem.* - S. Odilo Abbas, apud Ribadeneira⁶, reprehensus de nimia benignitate in administrando sacramento Poenitentiae, respondit: *Eiamsi damnandus sim, malo tamen de divina misericordia quam ex duritia damnari.* - B. Humbertus, Generalis Patrum Praedicatorum⁷, dixit salutem animarum plures impediri per nimiam austерitatem opinionum, sic loquens: *Terrentur enim homines ex hoc in tantum ut salutem negligant: idcirco relaxanda est quantum fieri potest austere-*

vallis; Migne, Patrol. lat., tom. 184, col. 1054. - ⁴ Serm. in Cantica 42, num. 4; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 188, col. 989.

part. 2, tr. 13, resol. 11, quem non reprobatur. Sed non citat Suarez, neque (ut videtur) Cardenas pro ista ampliatione.

605. - a) Verba haec non sunt S. Gregorii, sed fere reperiuntur apud Croix; S. Gregorius vero, *Orat. 32* (al. 26) n. 29, loquitur de quocumque christiano, proximum corripiente. « Hanc rationem tene, inquit, ut illum [fratrem tuum] quidem corrigas, idque leniter et humane, non ut hostis nec ut durus et rigidus medicus ». *Migne, Patrol. graeco-lat.*, tom. 36, col. 207-208.

b) Haec desumpta sunt ex Croix; sed apud Ribadeneira, *Flos sanctor.*, *Vita S. Odilon.*, I Januar., S. Abbas non loquitur de admi-

nistratione sacramenti Poenitentiae, sed de modo subditos dirigendi.

c) Textus ille tribuitur B. Humberto, etiam a Croix, lib. 6, part. 2, n. 1741, et a Nider, *Consolator.*, part. 3, cap. 11; sed revera habetur inter « Declarationes super diversos passus constitutionum Ord. Praed. recollectae exactis capitulorum generalium per Revnum P. Sacrae Theologiae professorem Magistrum Vincentium Bandellum de Castronovo, totius Ord. praefati generalem magistrum », in *Prolog. Constit. Ord. Praed.*, lit. i, edit. Veneta 1507: « Terrentur enim homines ex hoc in tantum, ut salutem propriam negligant; quapropter... relaxanda est quantum fieri potest

ritas, et agendum benigne, quia sic melius trahuntur ad salutem, cum sententiae mitiores tenentur. — S. Bernardinus Senensis¹ scripsit: *Secundum... Scotum et Hostiensem, quando sunt diversa jura et opinones, quae tamen non sunt contra Deum et bonos mores (nempe quae scandalum aliquod vel periculum afferant formaliter peccandi), caeteris paribus, humior praferenda est.*

Sapienter autem dicit Holzmann² quod confessarius in delectu opinionum tunc debet benigniores sententias sequi, quando illae potius inducunt poenitentem ad viandum peccatum. — Secus vero, si illae potius manuducant ad legis transgressiōnem, prout sunt (ut bene advertunt Roncaglia³ et Sporer⁴) opinione illae quae, licet speculative videantur probabiles, tamen in praxi sunt valde periculosae: sicut in materia sexti praecepti sunt opiniones aliquae de tactibus, osculis, choreis, coquodiis, de reprimendis motibus sensuilibus, et similibus. Item, in materia simoniae et usurae, ubi plura videntur excusari ratione liberalis gratitudinis, sed in praxi magnum periculum involvunt. Item, quando agitur de compensatione facienda, vel de accusatione prosequenda contra offensores, ubi facile est periculum injustitiae aut vindictae.

606. - a) Moraliter ei constare debet « de bona dispositione poenitentis; alias « absolvendo peccabit mortaliter ».

[Vide dicta n. 459, v. *Prima pars*.]
b) Non licet absolvere: 1°. Qui nullam praebet materiam: qualis tamen non est, qui post absolutionem mox contumeliter, cuius erat oblitus ». [Vide dicta n. 448, v. *Secunda*, ubi oppositum tenuimus⁵]. — « 2°. Qui, cum possit, non est « paratus restituere, et proximas peccandi « occasiones fugere. Vide *Navarrum*⁶,

¹ Tom. 1, serm. feriae 2 post domin. *Quinquag.*, art. 3, cap. 1. — ² De Poenit., n. 740. — ³ Tr. 19, qu. 5, cap. 2, qu. 3. — ⁴ Tr. 1, cap. 1, n. 48 et 49. — ⁵ *Man.*, cap. 17, n. 59; cfr. cap. 26, n. 5 et cap. 3, num. 14. — ⁶ *Disp. 32*, sect. 2, num. 3. — *Rit. Rom.*, de Sacr. Poenit., Ordo ministrandi,

rigiditas et austeras in consilia; et benigne tractandi sunt homines ». Neque ulla ibi habetur mentio de B. Humberto.

606. - a) At loco citato, S. Alphonsus loquitur tantum de dolore elicendo, et requirit

« Suarez⁶. — 3°. Ignorantem ea quae omnes scire tenentur, v. gr. decem praecipita, et quae ad fructuosam confessio- nem et communionem spectant: unde talis communiter prius est instruendus, vel alio mittendus ad instructionem ». [Vide dicta *Lib. II*, ex n. 2, v. *Notant*, et in *Praxi Confessar.*, n. 22].

607. - b) Rudiores ordinarie juvandi sunt ». [Ex cap. *Omnis*, de poenit., ubi dicitur: *Sacerdos.... sit discretus.... diligenter inquirens et peccatoris circumstan- tias et peccati*. Item in *Rituali Romano* habetur: *Si poenitens numerum et species, et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non expresserit, eum sacerdos prudenter interroget. Sed caveat ne curiosis.... interrogationibus quemquam detineat, praesertim juniores... de eo quod ignorant imprudenter interrogans, ne... peccare discant*]. — « Nisi sint incapaces instructionis; vel ob poenitentium multitudinem fieri non possit, nec videatur expedire ut dimittantur; vel sint peregrini, qui mox communicare et abire debeant. Tunc enim, si alioqui bona fide agant, et temporis angustiae vel poenitentium multitudo longum examen vel instructionem non permittat, sufficere aliquando integritatem formalem docet *Laymann*⁷: qua scilicet auditis aliquibus peccatis absolvantur, cum onere redundi ad confessionem pleniorum ». [Sed haec opinio videtur expresse damnata ab Innocentio XI⁸].

Notamus autem hic plura ad proximam utilia, quoad interrogandos poenitentes rusticos: 1°. Rustici, qui putantur non satis examinati, communiter non sunt dimittendi ad se melius examinandum. Ita Salmant.⁹ cum Lugo, Vasquez, Diana, Dicastillo; et Pater Segneri¹⁰ oppositum merito putat intolerabilem errorem. — Hinc

⁶ Propos. damn. 59. — ⁷ Tr. 6, cap. 12, n. 26. - *Lugo*, disp. 22, n. 20. - *Vasq.*, qu. 98, art. 3, dub. 7, n. 5. - *Diana*, part. 10, tr. 14, resol. 31. - *Dicast.*, disp. 10, dub. 26, n. 498. — ¹⁰ Il Confessore iustitio, cap. 2, v. f.

ut si quis statim post absolutionem confitetur peccatum cuius primo oblitus erat, novum doloris actum elicit. Quod vero peccatum, cuius quis oblitus erat, sit materia apta confessionis, res certissima est.

Rudiores, ordinarie juvandi

Quinam et quomodo interrogandi.

recte ait Sporer¹; Laymann² cum Suarez; et Holzmann³ cum Babenstuber et aliis passim, quod confessarius examinare debet ordinarie rusticos. Nam, licet isti dimittantur ut se melius praeparent, vix tamen paratores unquam redibunt; imo absterriti a difficultate examinandae conscientiae, facile a confessione se retrahent. — 2º. Non est obligatio interrogandi eos qui videntur satis instructi, et diligentes in dicendis peccatis cum suis circumstantiis⁴). Salmant.⁵ cum Aversa. — 3º. Confessarius non sit nimis anxius in interrogando; sed interroget tantum de iis quae probabiliter poenitenti conveniunt juxta suam conditionem. Salmant.⁵ cum Suarez. Alias, ut ait Suarez, interrogatio erit onerosa poenitenti. — 4º. Melius est examinare singula quae poenitentes dicit, quam omnia in finem reservare. Ita recte Salmant.⁶ cum Lugo et Dicastro. — 5º. Cavere debet confessarius ne acriter reprehendat poenitendum ille confitetur, ne forte deterritus alia peccata reticeat. Unde sic advertit Rituale: Confessarius, *audita confessione, perpendens peccatorum... magnitudinem..., opportunas correptiones.... adhibebit.* — Non tamen erit incongruum, si intra confessionem aliquando humaniter gravitatem criminum poenitenti exponat: dummodo illico animum ei praebeat ad reliqua confitenda.

608. — « 6º. Si confessarius notet poenitentem ignorare aliqua necessaria ad hoc sacramentum, tenetur eum instruere et admonere » [ratione sui] « officii, quantum fieri potest; v. gr. si nesciat illa quae necessitate medii sunt ad salutem necessaria, debet ea docere; item obligatos ad ponendum odium, ad restitucionem honoris, famae aut bonorum, aut ad occasionem peccatorum tollendam, aut amovenda vel reparanda scandalum, aliave damna illata; aut ad corripiendos

¹ Part. 3, cap. 6, num. 791. — ² Lib. 5, tr. 6, cap. 18, n. 10, v. *Dico* 3º. - *Suar.*, disp. 32, sect. 3, n. 7. — ³ De Poenit., n. 781. - *Babenst.*, tr. 8, part. 6, disp. 6, art. 6, n. 10. — ⁴ Tr. 6, cap. 12, n. 23. - *Aversa*, qu. 16, sect. 12, v. *Tenetur, inquam.* — ⁵ Loc. cit., n. 21. - *Suar.*, disp. 32,

« delinquentes, juvandos indigentes, ad denuntianda delicta vel delinquentes in praejudicium communitatis vel innocentium. — Et denique, si quam censuram incurrint, etc., tenetur ea de re monere et hortari ad satisfactionem, quam si recusent, negare absolutionem; quia alioqui se ipsorum criminum participem, et sacrilegii reum faciet. — Aversa⁷.

Hic adverte cum Busenbaum, cui consentiunt Sporer⁸, et Laymann⁹ cum Suarez¹⁰ et Llamas¹¹, quod confessarius tenetur quantum potest ad disponendum suum poenitentem qui indispositus accedit. — Quocirca nescio quomodo a culpa excusari possint desides illi confessarii, qui, statim ac neverint poenitentem non satis dispositum, dimittunt, nulla aut valde modica praemissa diligentia ad eum curandum. Dico enim quod confessarius tenetur ex rigorosa obligatione caritatis eum disponere quantum valet, exponendo ipsi deformitatem peccati, valorem divinae gratiae, periculum damnationis, et similia, etiamsi multum temporis in hoc impendere debeat. — Nec ei curae esse debet quod alii poenitentes expectent. Nam tunc confessarius non tenetur attendere ad bonum aliorum, sed tantum sui poenitentis: pro quo tantum illo tunc, non vero pro aliis, rationem est Deo redditurus.

609. — « 7º. Tenetur monere eum qui ex ignorantia vincibili et mortaliter culpabili est in malo statu: quia alias, nec ipsi nec sacramento consulat, cum poenitens sit indispositus.

Si vero ignorantia sit invincibilis, v. gr. si bona fide teneat rem alienam aut sit in matrimonio irrito, tenetur quidem monere et instruere, quando speratur fructus nec timetur incommoda graviora. — Quae si prudenter metuantur aut fructus non speretur, non tenetur, imo non potest (excipit card. de Lugo¹²,

sect. 3, n. 8 et 5. — ⁴ Loc. cit., n. 25. — *Lugo*, disp. 22, n. 15. - *Dicast.*, disp. 10, dub. 26, n. 496. — *Rit. Rom.*, Ordo ministr. Sacr. Poenit., n. 17. — ⁷ Qu. 16, sect. 12, — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 798. — ⁹ Lib. 5, tr. 6, cap. 18, n. 10, v. *Corollarium*. — ¹⁰ Disp. 22, n. 30.

Confessarius tenetur disponere poenitentem indispositum.

Tenetur monere laborantem ignorantiam vincibili.

Item, laborantem ignorantiam invincibili, si speretur fructus.

« nisi silentium officiat bono communis; quia debet bonum poenitentis procurare: ac consequenter licite etiam suadet ut secundum suam ignorantiam operetur, v. gr. Caja, ut reddat debitum Titio, quem invincibiliter credit suum esse maritum, cum non sit. Vide Sanchez¹. — Nec obstar, etiamsi sit in praejudicium tertii particularis, ait card. Lugo et Tamburinius². — Hinc, si confessor praevidet poenitentem non restituturum, si ipsi detegatur nullitas tituli quem pro se esse putet, non esse illi talem nullitatem a confessario non interrogato de tegendam.

Quod si tamen poenitens ipse dubitet ac roget, tenetur dicere veritatem (quia tacere esset errorem approbare): prudenter tamen, non plus dicendo quam rogatur. V. gr. si roget Titius an post votum simplex castitatis matrimonium contractum valeat, possitque ac teneatur reddere debitum, respondeas quod sic, tacendo obligationem non petendi debiti. — Vide Laymann³ et card. de Lugo⁴.

« 8º. Quando confessarii principum, praelatorum aliorumque magnatum, scient ipsos non satisfacere officio, v. gr. circa collationem beneficiorum, electionem ministrorum, subditorum gubernationem, circa eleemosynas ex bonis ecclesiasticis faciendas, etc., regulariter tenetur confessarius monere poenitentem de sua obligatione: alias, si absolvit, suis humeris peccata illa imponit, et caecus caecum dicens, ambo in foveam inferni cadunt. Ratio, quia in talibus raro est ignorantia invincibilis: raro item contingit ut illa secum non afferant scandalum in subditis existimantibus

¹ De Matr., lib. 2, disp. 38, num. 9. — *Lugo*, disp. 22, n. 26. — ² Method. confess., lib. 3, cap. 4, n. 5. — ³ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, num. 6. — ⁴ Disp. 22, num. 29. — ⁵ Loc. cit., n. 37. — ⁶ Method. confess., lib. 3, cap. 4, n. 7. — ⁷ Loc.

« illa licere; vel certe non afferant datum commune. — Sit tamen videat ignorantiam esse invincibilem, neque ex illa sequi scandalum aut damnum commune; contra vero, admonitionem fore in majus damnum poenitentis, aut allaturam scandalum vel incommoda: potest, secundum paulo ante dicta, dissimulare, nisi interrogetur. — Ita card. de Lugo⁵.

« 9º. Si etiam poenitens teneretur (licet sub peccato mortali) ad aliquid adeo difficile, ut non crederetur tunc aequo animo accepturus, et alia vice melius suscepturus; posset prudens confessor tunc illum relinquere in bona fide excusante a peccato, et monitionem differre in tempus opportunius: ne territus a confessione abstineat, graviusque detrimentum incurrat. Tamburinius⁶, cardi-

Quando-
que monito-
poenitentis
ad tempus
opportunius
differenda.

nalis Lugo⁷. — 10º. Minus recte dispositus excitantibus est ad dolorem et propositum emendationis, proposita peccati foeditate, honestate Dei et periculo damnationis, etc. Item, remedia opportuna praescribenda contra peccata futura.

610. - Quaeritur: *An confessarius, praevidens monitionem poenitenti non esse profuturam, teneatur nihilominus eum monere?* — Certum est teneri, si ignorantia sit culpabilis, vel sit circa aliquid medium ad salutem necessarium: alias poenitens esset certe indispositus.

Dubium igitur vertit: *An monitio facienda sit circa alia quae non sunt de necessitate medii, et cum ignorantia est inculpabilis?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Adrianus⁸ apud Suarez⁹; item Wigandt¹⁰ et Concina¹¹. Idem tenent Gonzalez et Elizalde apud Croix¹², si igno-

Si monito
praevide-
tur non pro-
futura:

Facienda,
si ignoran-
tia sit vin-
cibilis vel
circa media
necessaria
ad salu-
tem.

Si igno-
rantia sit
invincibilis
et de non
necessariis
necessitate
medii:

tur de adjuvandis iis qui nesciunt integre confiteri. Et pro hoc a Laymann citantur.

610. - a) Adrianus, in 4, de Confess., qu. 5, dub. 7, ita docet, sed fere cum distinctione allata a S. Alfonso, scilicet confessarius teneri monere, si ignorantia sit circa pracepta juris divini; pariter teneri, si sit circa

ius humanum et de iis quae communiter fides scire tenentur; si autem ignorantia sit de iis ad quorum scientiam communiter homines non obligantur, confessarius debet dissimulare, si imminent scandalum aliis vel ipsi poenitenti. Et ita etiam a Suarez, disp. 32, sect. 4, n. 5, citatur.

⁸ a) Aversa hoc modo loquitur: « Sua sponte ultro paratos ».

608. - a) Suarez, disp. 32, sect. 3, n. 7; Llamas, Method., part. 2, cap. 1, § 2, loquun-

rantia sit circa praecelta juris divini; secus, si juris humani^{b)}. — Rationes hujus sententiae patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam.

Non est facienda, si fructus non speratur.

Secunda tamen sententia, communis et vera, docet quod si poenitens laborat ignorantia inculpabili (sive sit juris humani sive divini), et non speratur fructus, imo prudenter judicatur monitio fore magis obfutura quam profutura; tunc confessarius potest et tenetur eam omittere, relinquendo poenitentem in sua bona fide. — Ita cum Busenbaum, Suarez¹ cum Petro Soto^{c)} et Corduba; Laymann², Sanchez³, Lugo⁴, Navarrus⁵, Bonacina⁶, Canus⁶, Anacleto⁷; Palau⁸ cum Vasquez et Coninck; Roncaglia⁹, Sporer¹⁰, Tamburini¹¹, Elbel¹², Viva¹³; Escobar¹⁴ cum Henriquez, Gutierrez, Medina; Holzmann¹⁵ cum Marchant; Croix¹⁶; et Salmant.¹⁷ cum Pontio, Aversa, Villalobos, Diana, Gabriele, etc. — Et idem docet Habert¹⁸ (rigidioris disciplinae fautor), ubi, loquens de matrimonio nullo propter aliquod impedimentum, dicit: *Si adversum malum occultum et invincibiliter ignoratum nullum appareat remedium, et gravis incommoda praevideantur..., dissimulandum est* (a confessario) *impedimentum, et illa (conjugi) bona fide relinquenda*. Idem sentit Antoine¹⁹ (recentior inter rigidos autores), ubi ait: *Si... probabile periculum sit ne ex admonitione sequatur peccatum formale poenitentis vel grave scandala*.

^{a)} Disp. 32, sect. 4, n. 4. — *Corduba*, Quæstionar., lib. 1, qu. 11, i. f. — ^{b)} Lib. 5, tr. 6, cap. 18, n. 5. — ^{c)} De Matr., lib. 2, disp. 38, n. 7 et 10. — ^{d)} Disp. 22, n. 24. — ^{e)} De Matr., qu. 3, punct. ult., n. 7. — ^{f)} Select. de Poenit., part. 6, v. *Hinc vero facile et seq.* — ^{g)} Tr. 14, dist. 8, n. 52. — ^{h)} Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 7. — *Vasq.*, qu. 93, art. 3, dub. 9. — *Coninck*, disp. 8, dub. 17, n. 137. — ⁱ⁾ Tr. 19, qu. 5, cap. 3, qu. 4, resp. 2. — ^{j)} Part. 3, cap. 6, n. 795. — ^{k)} Method. confess., lib. 8, cap. 4, n. 3. — ^{l)} Confer. 18, de Obligat. Confessar., n. 471. — ^{m)} De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 4. — ⁿ⁾ Lib. 16, n. 638. — ^{o)} *Henriq.*, lib. 6, cap. 27, n. 4. — *Cutier*, de Matr., cap. 48,

lum, etc., differenda est monitio..., et pertenda dispensatio.

Id probant 1°. Ex cap. *Si quis 4, de poenit., dist. 7*. Sed hic textus revera non facit ad casum: nam ibi loquitur S. Augustinus tantum de peccatore qui vult differre poenitentiam usque ad finem vitae; et ideo sic dicit: *Si scirem tibi nihil prodesse, non tibi darem* (id est poenitentiam). *Item, si scirem, tibi prodesse* (nempe dilationem poenitentiae), *non te admonerem, non te terrorerem... Ergo, tene certum, dimitte incertum*. Quid igitur hic textus refert ad rem?

Probant 2°. Ex cap. *Quia circa, de consang.*, ubi Innocentius III, consultus de quibusdam qui ex subreptitia^{e)} dispensatione contraxerant, sic respondit episcopo interroganti: *Dissimulare poteris..., cum ex separatione.... grave videas scandalum imminere*. Sed hic alius textus nec etiam satis probat; quia saltem non est certum quod Papa sic respondens noluisse dispensare in illo impedimento (quamvis [Contin.] Tournely²⁰ cum pluribus intelligit ibi nullam adfuisse dispensationem); tanto magis quod aliquando potest Pontifex, ex urgentissima causa, etiam deobligare ab obligatione praestandi novum consensum, prout Clemens XI, 2 April. 1705 egit cum quibusdam populis Indiarum (ut refert Benedictus XIV²¹).

Potius igitur nostra sententia firmatur

n. 4. — *Jean Medina*, tr. 2, cod. de Confess., qu. 19, dub. 2, v. *Corollarie sequitur*. — ²² De Consc., n. 60. — *Petr. March.*, Tribun., tom. 1, tr. 5, tit. 3, qu. 7, reg. 2. — ²³ Lib. 6, part. 3, num. 540. — ²⁴ Tract. 6, cap. 12, num. 34. — *Pontius*, de Matr., lib. 5, cap. 85. — ²⁵ *Aversa*, qu. 16, sect. 12, v. *At vero*. — *Villal.*, part. 1, tract. 9, diff. 70, num. 4. — *Diana*, part. 3, tract. 4, resol. 80. — *Gaby. a S. Vinc.*, disp. 9, qu. 8, v. *Dico 2*. — ²⁶ De Poenit., cap. 11, § 3, qu. 8, resp. 2. — ²⁷ Cap. 3, artic. 3, qu. 3, v. f. — ²⁸ De Poenitentia, part. 2, cap. 8, num. 717 et 719. — ²⁹ Notif. 87, num. 80.

^{b)} Haec distinctio non habetur apud Gonzalez neque apud Elizalde.

^{c)} Petrus de Soto male citatur hic a Suarez; nam de Confess., lect. 10, v. *Circa haec omnia*, tenet expresse oppositum, saltem circa ea quea sunt juris divini; dicit enim: « Crediderim de his quea certo juris sunt divini, semper admonendum et docendum esse poenitentem, cum sacerdos quacumque ex causa adjudicat illum ignorare. Neque quod ajunt:

timet nihil utilitatis futurum, puto posse contingere; nec est hoc ulla ratione de alio judicandum; quod si postea hoc ostenderetur, quod ille scilicet repugnaret doctrinae, non puto esse absolendum ».

^{d)} Navarrus, in can. Si quis autem, de poenit., dist. 7, n. 67, 71 et 72, tractat de ignorantia juris humani.

^{e)} Textui juris magis consonabit, si obreptitia dicatur dispensatio.

ex auctoritate D. Bernardi, qui¹ sic ait: *Mallem aliquando tacuisse et dissimulasse quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem*. Conqueritur ergo S. Doctor, per suam monitionem cognovisse majorem evenisse ruinam, quam si dissimulasset reprehendere id quod cognovit male agi. — Maxime autem sententia probatur ex illa validissima ratione, scilicet quod de duabus malis minus est permittendum ut majus evitetur. Unde, in concursu peccati materialis et formalis, magis praecavendum est formale, quod solum punit Deus, cum ex solo peccato formalis reputet se offensum. Ratio haec magis patet ex responsibus ad objectiones quas mox recensimus.

Objicitur 1°. illud Ezech. cap. xxxiii, v. 8: *Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris: non fueris locutus ut se custodias impium a via sua, ipse impius in iniuitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram*. — Sed quis non videt hic sermonem fieri de impio qui est in mala fide, et quem tenetur utique confessarius corripere ut resipiscat? Et sic intelligendi alii textus Scripturae ac SS. Patrum qui in contrarium afferuntur.

Objicitur 2°. Confessarius est doctor; ergo, ex vi sui officii, tenetur omnino instruere ignorantates et legem manifestare.

— Respondetur quod confessarius non solum est doctor, sed etiam medicus: unde, ut medicus, cum praevidet monitionem vergere in ruinam poenitentis, debet ab ea abstinere. Et licet sit etiam doctor, attamen cum munus confessarii sit munus caritatis, a Christo Domino tantum institutum in bonum animarum, debet quidem tradere doctrinam, sed illam tantum quae est proficia, non quae nociva est poenitentibus. Alias, si, ex munere doctoris, de omni veritate teneretur instruere poenitentes, deberet ab eis removere ignorantias resipisceret, sed confessarius, pro-

¹ In Cantica sermo 42, n. 4; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 188, col. 989. — ² 1^a 2°, qu. 76, art. 2.

^{f)} Haec verba, quae ceteroquin apud P. Segneri, *Confessore istruito*, cap. 7, non reperiuntur, sic latine redduntur apud ipsum S. Alphonsum, *Hom. apost.*, tr. 16, n. 111: Tunc

tiam invincibilem adhuc juris humani, etiamsi praevideret monitionem obfutram: sed hoc vel nemo dicet vel nimis improbabiliter dicet.

Objicitur 3°. Quod in eo casu ignorantia poenitentis non est invincibilis, sed vincibilis. — Idque sic probant: Tunc adest vincibilis ignorantia, quando aliquis vel occurrit dubitatio de pracepto, vel aperta est via praceptum addiscendi; sed huic ignorantia jam aperta est via, quandoquidem confessarius paratus esset ad instruendum, si praevideret monitionem profuturam: ergo confessarius tenetur monere talem poenitentem, utpote vincibili ignorantia laborantem.

Sed respondetur: Ad constituendam ignorantiam vincibilem, non solum requiritur ut pateat via ad veritatem pracepti assequendam, sed etiam omnino requiritur ut occurrat dubitatio de pracepto; alias ignorantia semper esset invincibilis: ignorantia enim invincibilis (ut definitur a D. Thoma²) est illa quae *studio superari non potest*. Cum autem dubitatio de aliquo pracepto non occurrit, ignorantia studio superari certe non potest: quomodo enim studium quis adhibere potest ad inquirendum praceptum de quo nullam notitiam, ne confuse quidem, per dubitacionem habet? Unde recte cum aliis communiter supponit P. Segneri³ tunc utique adesse ignorantiam invincibilem: *Quando la persona non ha principio di dubitare, conseguentemente non ha né anche maniera di vincere il suo errore*. — Concludendum igitur quod cum alicui non occurrit dubitatio, ignorantia est quidem invincibilis: licet enim, per se loquendo, adsit via sciendi aliquam obligationem, illa tamen non patet ei, cui de obligatione nulla occurrit dubitatio. Alias, si talis poenitentis censendus esset laborare ignorantia invincibili, deberet dici quod, etiamsi ipse non confiteretur, et etiamsi poenitens monitus resipisceret, sed confessarius, pro-

Objectioni
ex supposi-
tione invinci-
bili igno-
rantia re-
spondetur.

ignorantia invincibilis est, « cum personae principium dubitandi non suboritur, et consequenter nullus ei modus offertur ut errorem suum vincat ».

pter inscitiam vel oblivionem, non adverteret ad eum monendum, adhuc poenitens damnaretur, quia adhuc esset in mala fide, et in peccato formaliter: sed hoc non videtur ab ullo unquam posse dici. — Quod autem confessarius advertat vel non ad faciendam monitionem, hoc mere per accidens se habet quoad poenitentem: a cuius sola cognitione et voluntate pendet quod ignorantia sit vincibilis aut invincibilis.

Objicunt 4°. Quod talis poenitens qui, si moneretur non acquiesceret doctrinæ confessarii, haberet voluntatem obfirmatam in errore; unde tamquam indispositus nequit absolviri.

Sed respondetur et quaeritur qualisne dispositio in poenitentem attendi debeat ut ei absolutio denegetur? Num indispositio praesens sive actualis; vel futura seu interpretativa, scilicet quod si ille in tali occasione ponetur peccare? Non quidem interpretativa; alias plurimi absolviri non possent, qui hic et nunc de aliquo peccato, puta de neganda fide non cogitant, sed, persecutione adveniente, facile illam negarent. Item dicere debemus cum Pelagio (cujus error damnatus est ab Ecclesia) quod Deus, in poenam peccatorum futurorum, aliquos infantes non sinit ad Baptismum pervenire, et aliquos pervenire vult, in praemium bonorum quae operaturi essent, si vixissent. — Quare minime dici debet quod poenitens est indispositus, eo quod si moneretur non pareret confessario; sed quod esset indispositus si moneretur. Sed confessarius non debet attendere ad indispositionem interpretativam quam poenitens haberet, sed ad actualem quam nunc habet. Et ideo, sicut non licet proximum exponere ad occasionem in qua positus ille suc-

¹ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 5, i. f. — ² De Matr., lib. 2, disp. 38, n. 8. — ³ Disp. 22, n. 24. — ⁴ Tr. 6, cap. 12, n. 34. — ⁵ De Cons., n. 60. — ⁶ De Poenit., cap. 11, § 3, qu. 3, resp. 2. — ⁷ Cap. 3, art. 3, qu. 3. — ⁸ Concinna, Apparatus, lib. 2, diss. 1, cap. 4, n. 47 et 48. — ⁹ Loc. cit., n. 6. — ¹⁰ Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 9. — ¹¹ Loc. cit., n. 35. — ¹² Palau, loc. cit., n. 9. — ¹³ De Matr., qu. 3, punct. ult., n. 6. — ¹⁴ Sotus,

cumberet; ita confessarius, cum praevidet ex monitione ruinam poenitentis, tenetur ab ea abstinere, esto poenitens relinquens sit in peccato materiali: eo quod unum peccatum formale omnibus praeponderat materialibus peccatis.

611. — Ex his infertur 1° cum Laymann¹, Sanchez², Lugone³, Salmant.⁴, Holzmann⁵, Palao⁶, Habert⁷, Antoine⁸ et aliis communiter (contra Concinna), quod si confessarius noverit poenitentem invalide contraxisse matrimonium ob aliquid impedimentum occultum, et periculum sit infamiae, scandali aut incontinentiae, si nullitatem manifestet; tunc debet omittere monitionem, et illum relinquere in bona fide donec obtineatur dispensatio. Nisi dispensatio (ut recte ajunt Laymann⁹, Palau¹⁰ et Salmant.¹¹) de facili et statim obtineri possit ab habente facultatem et etiam ab episcopo (recte dicit Palau), ut liberetur poenitens a peccato materiali. — Vide dicenda de Matr. n. 1123.

Utrum autem *eo casu possit confessarius obligare conjugem negantem debitum ad illud reddendum*. — Negat Bonacina¹² cum Soto et Hurtado; quia id esset consulere fornicationem: tantum (ut ait) poterit in genere dicere quod conjuges tenentur reddere debitum. — Affirmant vero communius et probabilius Lugo¹³ et Sanchez¹⁴, Filliuccius¹⁵, Croix¹⁶; et Escobar¹⁷ cum Coninck, Henriquez, Ledesma et Corduba¹⁸. Ratio, quia stante persuasione conjugis quod matrimonium sit validum, tenetur ille reddere ut dictamen suae conscientiae sequatur¹⁹.

612. — Quid, si matrimonium sit contrahendum?

Holzmann²⁰ ait omnino tunc monitionem esse faciendam, etiamsi certe non sit

in 4, dist. 18, qu. 2, art. 4, v. Secundum assertum. — Gasp. Hurtad., de Poenit., disp. 10, diff. 23. — ²¹ Disp. 22, n. 25. — ²² Loc. cit., n. 8 (al. n. 9). — ²³ Tr. 10, cap. 3, n. 98. — ²⁴ Lib. 6, part. 3, num. 545. — ²⁵ Lib. 16, num. 629 et 630. — Coninck, disp. 8, dub. 17, n. 139. — Henrig., lib. 6, cap. 27, num. 5. — Martin. Ledesma, 2^a 4^a, qu. 8, art. 4, dub. 10, v. f. — ²⁶ De Cons., n. 61.

Corollarium in casu matrimonii invalidis contracti.

Probabiliter regulariter loquendo, monitio facienda, si aliqua sit spes fructus.

Confessarius probabilius potest obligare ad reddendum debitum.

In casu matrimonii contrahendi.

profutura et certe obfutura; quia magis praelevanda est nullitas sacramenti quam peccatum aut infamia poenitentis. Holzmann citat etiam Sporer pro hac sententia. Sed Sporer¹ loquitur (et recte) tantum de casu quo aliquis vellet ducere consanguineam²: tum quia tunc revera abest infamia; tum quia poenitens post matrimonium facile poterit cognoscere ejus nullitatem, et sic facile incidere in peccata formalia, praeter alia pericula relinquendi filios illegitimos, etc. — E converso Sanchez³ et Lugo⁴ absolute dicunt adhuc in eo casu omittendam esse monitionem, quando ipsa probabiliiter censetur non profutura.

Probabiliter tamen mihi videtur dicendum cum Palao⁵ et Salmant.⁶, quod, regulariter loquendo, omnino monitio tunc facienda est: tum quia ex matrimonio nullo frequenter plura inconvenientia oriuntur; tum quia saepe post tale matrimonium ignorantia cessare solet, et tunc facile adest periculum peccandi formaliter. Unde bene ait Laymann⁷ quod *eo casu monitio facienda est, si aliqualis saltem spes adsit profectus*. — Et idem quod de matrimonio nullo dicit Sporer⁸ de contractu illicito ineundo.

Si vero confessarius certo moraliter desperet de fructu, tunc merito dicit Croix⁹ cum Aversa¹⁰, quibus jam videntur adhaerere Palau, Salmant. et Laymann¹¹, quod omittere debeat monitionem, donec obtineat dispensationem; quia melius est permittere peccatum materiale quam praebere occasionem certi peccati formalis. — Nec obstat ratio Holzmanni:

¹ Tr. 1, cap. 1, n. 29. — ² De Matr., lib. 2, disp. 38, n. 7. — ³ Disp. 22, n. 24. — ⁴ Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 9. — ⁵ Tract. 6, cap. 12, num. 35. — ⁶ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 6. — ⁷ Tr. 1, cap. 1, n. 29. — ⁸ Palau, loc. cit., n. 9. — ⁹ Salmant., loc. cit., n. 34 et 35. — ¹⁰ Sanchez., Decal., lib. 1, cap. 9, num. 33. — ¹¹ Pontius, de Matr., lib. 4, cap. 25, num. 9. — ¹² Vasq., in 1^a 2^a, disp. 63, cap. 2, n. 5. — ¹³ Salas,

nam (ut dicunt Sanchez, Pontius, Vasquez Salas, Salon¹⁴ et alii, citati Lib. I, n. 51, v. Secunda) sacramenta non exposcent majorem reverentiam quam praecpta divina. Unde, si in praecceptis divinis permittit potest materia peccatum (ut ipse Holzmann admittit¹⁵), cur non poterit permitti materialis irreverentia sacramenti in tanta necessitate, ut peccatum formale vitetur?

613. — Sed hic discutiendus est casus valde facilis eventu, et difficilis solutione.

Rogatur: *Quid agendum, si sponsi accedant ad ecclesiam ad contrahendum matrimonium, et alter eorum manifestet confessario impedimentum occultum dum omnia sunt parata, et non possit sine scandalo et infamia matrimonium differri?*

Sanchez¹⁶, Bossius¹⁷; et Bonacina¹⁸, cum Gutierrez suadent ut poenitens votum emittat castitatis ad tempus, puta ad mensem. Sed hoc remedium (ut ajunt Roncaglia¹⁹ et auctor *Instruct. pro novis Confessar.*²⁰) merito videtur esse periculosum, propter suspicionem quam facile apud alios ingerere potest; tanto magis quod passim apud casuistas tale remedium praescriptum invenitur. — Unde Lugo²¹ et praefatus auctor *Instruct. etc.* dicunt tunc consultius esse quod confessarius relinquat sponsos in bona fide, et sinat nuptias contrahere. Et huic consentit Laymann²², si omnino desperetur de fructu monitionis.

Communissime vero alii DD., et probabilissime, docent in eo casu posse episcope dispensare²³. Ita Sanchez²⁴, Bo-

Si detegatur impedimentum occultum in ipso instanti contractu matrimonii:

Remedium voti periculosis.

Probabiliter episcope potest dispensare.

n. 113, dixit tutiorem sibi videri priorem sententiam.

612. — ^a Et de hoccasu etiam loquitur Holzmann, cum hac tamen differentia quod Sporer dicit faciendam esse monitionem tum dumtaxat cum res adhuc est integra; Holzmann vero, sive res sit integra, sive non.

^b Croix, lib. 6, part. 3, n. 540; Aversa, de Matr., qu. 21, sect. 3, v. Si demum; Lay-

mann, loc. cit., n. 6, disputant de matrimonio jam contracto.

^c Salon, in 2^a 2^a, qu. 63, art. 4, contr. 2, concl. 4, ad 3, de alio objecto loquitur.

613. — ^a Laymann, lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 6, hoc innuit, dicens faciendam esse monitionem, « si aliqua spes sit » fructus.

^b Non omnes auctores citati loquuntur diserte de nostro casu; et aliquot ex eis genera-

^c Haec jam scripscrat S. Doctor in 2^a Operis editione (1753-1755); quin etiam in 1^a editione (1748), de Sacr. Poenit., cap. 2, dub. 5, nota E. Postea tamen, nimurum in *Istruz. e Pratica* (1757) et in *Hom. apost.* (1759), tr. 16,

nacina¹, Cabassutius², Pignatellus³, Suarez⁴, Sporer⁵, Concina⁶, Pontius⁷, Diana⁸, Palaus⁹, Salmant.¹⁰, Viva¹¹; Elbel¹² cum Gobat, Filliuccio, Mastrio; et Croix¹³ cum Vasquez^{c)}, Silvio^{d)}, Barbosa^{a)}, Hurtado, Reginaldo, Villalobos, Salas, Bassaeo, Mofesio, Machado et aliis plurimis cum Cardenas, qui dicit esse sententiam moraliter certam; et Pyrrho Corrado, qui testatur ita declarasse Sextum V^{e)}. Et communem vocat Benedictus XIV¹⁴, (contra rigidissimum Fagnanum¹⁵, qui negat, etiamsi id oporteat ad legitimandam prolem in articulo mortis: adversus communem doctorum cum Pignatello¹⁶, qui¹⁷ ex aliis id extendit, etiamsi impedimentum fuerit publicum).

— Ratio: vel quia tunc praesumendum est Pontifex delegare episcopo facultatem dispensandi, quam requisitus certe ei non denegaret; vel quia (ut ratiocinatur Sanchez¹⁸) episcopus potest in sua dioecesi quidquid potest Pontifex in tota Ecclesia, nisi aliquid Pontifex sibi reservavit^{f)}, juxta id quod plures dicunt de Matrimonio; vide infra n. 980, *Dubit.* 1. Unde, si episcopus dispensare nequeat in iis impedimentis, id ex eo provenit quia Pontifex reservat; sed cum reservatio fiat

¹ De Matr., qu. 3, punct. 15, n. 6. — ² Lib. 3, cap. 27, n. 4. — ³ Tom. 3, consult. 33, n. 3, 4 et 15. — ⁴ De Legib., lib. 6, cap. 14, num. 10. — ⁵ Suppl. Decal., cap. 1, n. 353. — ⁶ De Matr., diss. 3, cap. 4, num. 5. — ⁷ De Matr., lib. 8, cap. 13, num. 6. — ⁸ Part. 8, tr. 3, resol. 80; cfr. part. 2, tr. 16, resol. 17. — ⁹ Tr. 28, disp. 4, punct. ult., § 1, n. 9. — ¹⁰ Tr. 9, de Matr., cap. 14, n. 11. — ¹¹ De Matr., qu. 6, art. 1, num. 8. — ¹² De Matr., confer. 20, de Impetrando, dispensat. n. 493 et 494. — ¹³ Gobat, tr. 9, cas. 21, n. 582 et 583. — ¹⁴ Lib. 3, part. 2, cap. 10, n. 302 et 304. — ¹⁵ Mastri, Theol. mor., disp. 20, n. 118. — ¹⁶ Lib. 6, part. 3, n. 838. — ¹⁷ Gasp. Hurtad, de Matr., disp. 26, diff. 2, n. 7. — ¹⁸ Regin, lib. 31, n. 205, v. *Quintum dubium*. — ¹⁹ Villal., part. 1, tr. 14, diff. 25,

liter tantum dicunt episcopum posse dispensare in casu urgentissimae necessitatis, in quo non patet recursus ad Pontificem.

^{c)} Vasquez, qui hic a Croix ex Cardenas citatur, loquitur in *iam 2ae*, disp. 178, cap. 2, n. 16, non de contrahendo, sed de contracto jam matrimonio.

^{d)} Silvius, in *Suppl.*, qu. 50, art. unic., quer. 2, cas. 2; Barbosa, de *Offic. et Potest. episc.*, alleg. 35, n. 5 et 6, (sicut pariter Sanchez, Bonacina, Cabassutius, Viva), ita sane docent; sed id admittunt casu quo non possint, etiam per votum castitatis ad tempus emissum, incommoda vitari.

^{e)} Non satis constat utrum Pyrrhus Corra-

propter caritatem et ob bonam reipublicae gubernationem, non est verisimile Pontificem dispensationem sibi reservare in casu tanta necessitatis, quando aliter scandala vitari non possent: hoc enim esset contra caritatem. Ergo in eo casu intelligitur cessare reservatio; et ideo episcopus ex sua potestate ordinaria potest tunc dispensare: sicut potest in aliis legibus pontificis, quando aditus ad Papam non patet.

Et eo casu probabiliter dicunt iidem Sanchez¹⁹, Elbel²⁰; Bonacina²¹ cum Valentia^{g)}, Vasquez^{g)}, Salas^{g)}, Henriquez^{g)}; ac Salmant.²² cum Coninck^{h)}, Palao, Basilio^{h)}, etc., quod episcopi legitimate possunt praedictam facultatem dispensandi delegare aliis, etiam generaliter pro omnibus casibus occurrentibus; quia haec facultas conceditur episcopis ratione dignitatis, unde accipit conditions potestatis ordinariae. — (Vicarius autem episcopi, ratione sui officii, hanc facultatem certe non habet; prout notant Salmant.²³).

Imo addit Pignatellus²⁴, ibique fuse probat, quod eo casu censetur omnino cessare lex qua prohibetur tale conjugium contrahi. Omnis enim lex (ut ait) ordinatur ad bonum publicum; ut revera est

Potest etiam dele-gare gene-raliter fa-cultatem dis-pensandi in hoc casu.

Vicarius episcopi, ra-tione officii, ca-reat ea fa-cultate.

Imo, eo casu lex ca-netur omni-no ces-sare.

Si episco-pus adiri-nequit, infe-rior potest declarare legem impe-dimenti non obligare.

commune apud omnes, ex *cap. 2, de ob-serv. jejun.*, ubi dicitur quod necessitas careat lege; et ex *can. 2, dist. 4*, ubi S. Isidorus ait: *Erit autem lex honesta..., possibilis secundum naturam..., loco tem-porique conveniens..., utilis, manifesta quoque, etc.* — Unde, quando lex evadit perniciosa, utique non obligat; ut docent D. Thomas¹ (ubi dicit quod cum aliquid est contra commune bonum, *malum est sequi legem positam*); item Cajetanus², Navarrusⁱ⁾, Sotus^{j)}; Pignatelli⁴ cum Co-varruvias, Ledesma^{j)} et aliis passim; item Salmant.⁵, et Palaus⁶, qui probat cum Suarez, Bonacina, Vasquez et Salas, quod lex bono communi non conveniens, non est lex neque obligationem inducit. — Et ideo ait Pignatellus, tunc alium inferiorem legislatore posse declarare quod lex impedimenti cesseret et non obliget; cum in eo casu, si adhuc Pontifex vellet legem obligare, talis voluntas respiceret malum, quia esset causa scandali: quod non est praesumendum.

Unde dicit^{k)} Roncaglia^{l)} (cujuis opinio-nem, ait auctor *Instruct. pro novis Con-fessar.*^{s)}, ex Jordano^{l)} et Pignatello^{l)} ut supra, non esse rejiciendam tamquam improbabilem et non tutam in praxi), quod

¹ 2a 24^e, qu. 120, art. 1, corp. — ² In loc. cit. D. Thom., — ³ De Just. et Jure, lib. 1, qu. 6, art. 8, concl. 1 et 2. — ⁴ Tom. 3, consult. 33, n. 5. — ⁵ Covarr., de Matr., part. 2, cap. 6, § 9, n. 8. — ⁶ Tr. 11, de Legib., cap. 1, n. 15. — ⁷ Tr. 3, disp. 1, punct. 1, n. 4. — ⁸ Suar., de Legib., lib. 1, cap. 7, n. 1 et 9. — ⁹ Bonac., de Legib., disp. 1, qu. 1, punct. 1, n. 9 et 11. — ¹⁰ Canus, Selecte de Poenit., part. 6, v. *Atque id ego*. — ¹¹ Henriquez, lib. 6, cap. 27, n. 4. — ¹² Martin. Ledesma., 2a 4i, qu. 8, art. 4, dub. 9. — ¹³ Joan. Medina, Cod. de Confess., tr. 2, qu. 19, concl. 2. — ¹⁴ Corduba, Sum., qu. 189, punct. 1; et v. *Similiter*, post punct. 6. — ¹⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 34. — ¹⁶ Suan., de Poenit., disp. 32, sect. 4, n. 1 et 4. — ¹⁷ Villal., part. 1, tr. 9, diff. 70, n. 6. — ¹⁸ Aversa, qu. 16, sect. 12, v. *Atvero*.

scopum posse delegare, quia facultas ista dis-pensandi est ordinaria: quae profecto est ratio adducta in praesenti casu.

ⁱ⁾ Navarrus, *Man.*, cap. 16, n. 37, id non habet; neque alibi, quidquid investigare conatus sim.

^{j)} Martinus de Ledesma, in 2a 4i, qu. 17, art. 3, ubi de jejuno loquitur, aperte contra-dicit; sed qu. 18, art. 5, *dubitat*, v. *Ut ta-men expressius*, concordat. Et utrumque locum pro se citat Pignatellus.

^{k)} Nec sine fundamento, ut ait S. Doctor in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 114.

^{l)} Scilicet Jordanus Pax, lib. 9, n. 262; et Pignatellus, *loc. cit.*, n. 5, tenent hanc sen-tentiam, quam ipse auctor *Istruzione* negat esse rejiciendam, etc.

si aliquando nec etiam ad episcopum aditus pateret, et nullo modo aliter vitari posset gravissimum periculum infamiae aut scandali, posset parochus vel alias confessarius declarare quod lex impedi-mentum eo casu non obligat; quia eadem ratio (ut supra) tunc urget, nempe quod cessat lex quando potius est nociva quam utilis. Et licet hic non ccesset finis legis in communi, sed in particulari; cum tam-amen cessat finis legis in contrarium, lex etiam cessat, ut omnes convenient cum Salmant.⁹. — Notant tamen praefati autores^{m)} quod, esto tunc permittatur con-trahi matrimonium; tamen quantocius (saltet ad maiorem securitatem, et ad sal-vandam reverentiam legibus Ecclesiae debitam) recurri debet ad S. Poenitentia-riam ut ab illa dispensatio obtineaturⁿ⁾.

^{614.} — Infertur 2°. Quod ubi non spe-ratur fructus, omittenda est monitio etiam de restitutione facienda; ut dicunt Lay-mann¹⁰, Lugo¹¹, Roncaglia¹², Sporer¹³, Viva¹⁴; Elbel¹⁵ cum Tamburinio; Sanchez¹⁶ cum Cano, Henriquez, Ledesma, Medina et Corduba; Holzmann¹⁷ cum Henco¹⁸ et communi; ac Salmant.¹⁷ cum Vasquez^{b)}, Suarez, Coninck^{b)}, Pontio^{b)}, Villalobos, Aversa, etc. (Contra Con-

Quantocius re-curren-dum poste-a ad S. Poe-nitentia-riam.

Monitio, etiam de re-stitu-tione, omit-tenda si non spe-retur fru-ctu-s.

^{m)} Nempe Roncaglia, *loc. cit.*; Pignatellus, *loc. cit.*, n. 3 et 16; auctor operis *Istruzione*, *loc. cit.*

ⁿ⁾ Pro parochis hodie omnis fere evane-scit difficultas. Episcopi enim facultatem ha-bent inter quinquennales, «dispensandi super impedimenti affinitatis ex copula illicita, etiam in matrimonii contrahendi», dispensandique facultatem subdelegandi, etiam habitualiter, parochis propriae dioecesis». Quae facultas plerumque sufficit in praxi, quia in hoc sane impedimento casus plerumque occurrit.

^{614.} — ^{a)} Holzmann, *de Consc.*, n. 53, resp. 4; Henco, *de Consc.*, disp. 1, qu. 4, concl. 3, corollarium istud silentio plane praetermittunt.

^{b)} Vasquez, *de Poenit.*, qu. 93, art. 3,

dus alleget Sextum V pro contrahendo an pro contracto matrimonio.

^{c)} Sed de hoc vide lib. I, n. 191, v. *Quoad autem*, et lib. III, n. 397, nota g).

^{g)} Valentia, in 3am part., disp. 10, qu. 5, punct. 5, v. *Quinta*; Vasquez, *loc. cit.*; Salas, *loc. cit.*, n. 15 et 24, id non habent. — Elbel, *loc. cit.*, non habet nisi rationem allatam hujus asserti. — Henriquez autem, lib. 12, cap. 3, n. 2, dicit utique episcopum posse delegare in casu particulari, sed loquitur de matrimonio jam contracto.

^{h)} Coninck, disp. 33, n. 33; Basilius Pon-tius, *de Matr.*, lib. 8, cap. 13, n. 5, loquuntur de matrimonio jam contracto; sed dicunt epi-

cina¹, Habert² et Antoine³: qui duo ultimi, in assignanda ratione circa monitionem de matrimonio nullo et de restitutione facienda aperte sibi contradicunt.

Ratio est, quia confessarius, cum praevidet quod monendo de restitutione, poenitens non parebit et in peccatum formale incidet, magis praecavere debet ejus spirituale damnum quam damnum alterius temporale. Bene tamen advertunt Viva et Roncaglia non facile judicandum quod poenitens, cognita veritate, monitioni non obtemperabit.

Infertur 3º. Omittendam esse monitionem etiam quando timetur scandalum aliorum, infamiae, rixae et similia. Ita Suarez⁴, Sanchez⁵, Laymann⁶, Lugo⁷, Palaus⁸, Roncaglia⁹; et Salmant.¹⁰ cum Vasquez, Coninck, Covarruvias, Dicastillo et Granado. — Quia semper praestat vire mala formalia aliorum quam materialia poenitentis.

615. — Excipiendum est tamen 1º quando damnum redundaret contra bonum commune. Licet enim confessarius teneatur ratione sui officii principaliter incumbere bono poenitentis; nihilominus, cum ipse sit pars reipublicae et in bonum reipublicae christiana minister constitutus, tenetur praeferre bonum publicum bono privato poenitentis. — Ita cum Busenbaum (ut supra n. 609, ad 7), Lugo¹¹, Roncaglia¹²; Salmant.¹³ cum Aversa, Dicastillo et aliis communiter.

Hinc omnino monendus est parochus qui erronee, etsi ex ignorantia invincibili, circa mores populum instrueret. — Item, monendus qui bona fide putaret se sacerdotem, cum non esset: ob sacramenta

¹ De Poenit., lib. 2, diss. 3, cap. 9, § 2, num. 4. — ² De Poenit., cap. 11, § 3, qu. 3, resp. 2. — ³ De Poenit., cap. 3, art. 3, qu. 3, resp. 2, sub. 2. — ⁴ Viva, de Poenit., qu. 8, art. 5, num. 6. — ⁵ Roncaglia, tr. 19, qu. 5, cap. 3, qu. 4, resp. 2. — ⁶ De Poenit., disp. 32, sect. 4, n. 3 et 4. — ⁷ De Matr., lib. 2, disp. 38, num. 10. — ⁸ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 5. — ⁹ Disp. 22, n. 27. — ¹⁰ Tr. 28, punct. 18, § 2, n. 8. — ¹¹ Loc. cit. — ¹² Tr. 6, cap. 12, n. 34. — ¹³ Vasq.,

dub. 9; Coninck, disp. 8, dub. 17, n. 137; Pontius, de Matr., lib. 5, cap. 35, n. 1, imprudenter hic citantur a Salmant.; non enim loquuntur de hoc casu.

615. — ^{a)} Lugo dicit hos monendos esse « regulariter »; ipseque et Salmant. ac Busenbaum

quaes invalide conferret. — Item, ignorans nullitatem matrimonii, si de illa publica sit fama.

Item bene addunt Salmant.¹⁴, cum Busenbaum (num. 609, ad 8) ex Lugone¹⁵ (cujus doctrinam, uti saluberrimam, confessariis sequendam proponit Pontifex in bulla mox citanda) confessarium^{a)} debere admonere episcopos, paelatos, principes, gubernatores, confessarios et similes, qui ex ignorantia invincibili perperam se gerunt circa collationem beneficiorum, electionem ministrorum, subditorum gubernium, largitionem eleemosynarum de superfluis beneficiorum, administrationem sacramenti Poenitentiae, etc. Ratio, quia raro contingit hujusmodi ignorantiam esse inculpabilem, vel non esse perniciosa aliis, qui facile licita sibi putant quae a superioribus fieri observant. Imo, bene advertit noster Summus Pontifex Benedictus XIV, in sua bulla *Apostolica*¹⁶, edita 26 Junii 1749, monendum esse poenitentem, cum... in iis versetur facti circumstantiis, quae, confessario dissimulante, peccatorem in pravo opere obfirmant, non sine aliorum scandalo; cum quis arbitretur ea sibi licere, quae ab iis qui Ecclesiae sacramenta frequentant, impune exerceri animadverterit. Praeterea bene addit Lugo quod si confessarius rationabiliter dubitat an hujusmodi poenitentes suo debito satisfaciant, tenetur eos de illo interrogare.

616. — Excipiendum 2º si poenitens interroget. Tunc enim confessarius tenetur detegere veritatem, nec potest dissimulare; quia, cum ille jam incepit laborare ignorantia invincibili, dissimulatio confessarii esset erroris approbatio. Ita Su-

de Poenit., qu. 98, art. 3, dub. 9. — ¹⁴ Coninck, disp. 8, n. 137. — ¹⁵ Covar., de Matr., part. 2, cap. 6, § 10, num. 29. — ¹⁶ Dicast., disp. 10, dub. 28, n. 532. — ¹⁷ Granad., in 3 P., controv. 7, de Poenit., tr. 10, disp. 9, n. 14. — ¹⁸ Loc. cit., n. 20. — ¹⁹ Tr. 19, qu. 5, cap. 3, qu. 4, resp. 1. — ²⁰ Tr. 6, cap. 12, n. 37. — ²¹ Aversa, qu. 16, sect. 12, v. Atvero. — ²² Dicast., disp. 10, dub. 28, n. 543. — ²³ Tr. 6, cap. 12, n. 40. — ²⁴ Disp. 22, n. 37. — ²⁵ § 20. — ²⁶ Lugo, disp. 22, n. 37.

dicta limitant ut, si confessarius videat ignorantiam esse invincibilem, neque ex illa sequi scandalum aut damnum commune; contravero, admonitionem in majus poenitentis damnum futuram, vel scanda allaturam aut alia supra enuntiata incommoda, possit etiam dissimulare.

rez¹, Laymann², Palaus³, Lugo⁴, Salmant.⁵ et alii communiter cum Sanchez⁶.

— Qui excipit, si poenitens non interrogaret cum dubio, sed ex scrupulo; quia tunc (ut ait), dissimulante confessario, ille etiam remaneret in bona fide. Sed hoc merito non admittunt Lugo⁴, et Salmant.⁷ cum Soto, Ledesma, Lopez, etc.; quia, stante interrogatione facta, poenitens faciet postea auctoritate confessarii quod antea faciebat ex ignorantia.

Recte vero dicunt Sanchez⁸, Suarez⁹, Laymann¹⁰ et Sporer¹¹, quod cum poenitens interrogat, confessarius non plus respondere debet quam ab ipso interrogatur. Ex. gr. si quis obstrictus voto castitatis interroget, an matrimonium propter votum fuerit validum, et an teneatur uxori reddere debitum: confessarius affirmet utrumque, tacens de obligatione non petendi, etiamsi noverit matrimonium ob aliquod impedimentum dirimens esse nullum.

Excipiendum 3º. si poenitens brevi sit monitioni obsecuturus, quamvis in principio non acquiescat. Sic enim sapienter loquitur Laymann¹²: Confessarius considerare debet quantum et quam diuturnum incommodum ex monitione timeatur; fieri enim quandoque solet ut poenitens, initio conturbatus animo, salutarem admonitionem respuat, postea vero, mente sedata, eamdem cum fructu recipiat. — Imo dicit Lugo¹³ cum Adriano, Medina, Cano et Corduba, monendum esse poenitentem, etiamsi scandalum sit passurus, quando scandalum quod timetur brevi mansurum putatur, et spes sit quod monitio postea

¹ Disp. 32, sect. 4, n. 2. — ² Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 6. — ³ Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 10. — ⁴ Disp. 22, n. 29. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 36. — ⁶ De Matr., lib. 2, disp. 38, n. 14. — ⁷ Loc. cit., n. 36. — ⁸ Sotus, in 4, dist. 18, qu. 2, art. 4, v. Atvero non. — ⁹ Barthol., Ledesma, Corollarie sequitur. — ¹⁰ Canus, Select. de Poenit., part. 6, v. Id vero intelligentum. — ¹¹ Corduba, Sum., qu. 189, punct. 3, concl. 2. — ¹² Ludov. Lopez, Instruct. consci., part. 1, cap. 27, v. Ad prudentiam quoque. — ¹³ Loc. cit., n. 2. — ¹⁴ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, num. 6, v. Caeterum. — ¹⁵ Part. 3, cap. 6, n. 795. — ¹⁶ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 5. — ¹⁷ Disp. 22, n. 30. — ¹⁸ Adriano, in 4, de Confess., qu. 5, dub. 7, § Ad rationes, v. Ad 3 dico. — ¹⁹ Joan. Medina, Cod. de Conf., qu. 19, concl. 3, v. Corollarie sequitur. — ²⁰ Canus, Select. de Poenit., part. 6, v. Id vero intelligentum. — ²¹ Corduba, Sum., qu. 189, punct. 3, concl. 2. — ²² Ludov. Lopez, Instruct. consci., part. 1, cap. 27, v. Ad prudentiam quoque. — ²³ Loc. cit., n. 2. — ²⁴ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, num. 6, v. Caeterum. — ²⁵ Part. 3, cap. 6,

brevi habebit effectum suum. Sed hoc melius intelligendum locum habere^{c)}, prout tradit Benedictus XIV in praefata bulla *Apostolica*, casu quo, ut ait, *dissimulante confessario, peccator in pravo opere obfirmaretur cum scandalo aliorum; vel quando quis in proxima peccati occasione versatur, sin minus in externis actibus, saltem in pravis cupiditatibus ac morosis delectationibus, quibus assentiri consuevit.*

Utrum autem facienda sit monitio in dubio an sit profutura vel obsoluta? Resp. Si non timetur de damno, omnino quidem fieri debet. Si vero dubitatur tam de damno quam de fructu secuturo: tunc confessarius pensare debet damnum et utile, item gradum timoris damni ac spei utilitatis, et eligere id quod judicat praeponderare. Ita Lugo¹⁸, et Salmant.¹⁴ cum Dicastillo et Aversa. Caeterum, in dubio regulariter mihi videtur dicendum quod mala familia potius evitanda sunt quam materialia. Hinc loquens Pater Concina de correctione fraterna¹⁹, dicit quod in dubio an correctio sit profutura vel noctitura, omitti debet; quia (ut ait) imprudenter agit qui dubius operationi morali se committit.

617. — « Resp. IIº. Ut confessarius licite hoc sacramentum administret, debet esse in gratia: alioqui peccabit mortaliter ». [Vide dicta n. 31]. — « Item debet esse talis, ut per hoc non exponatur proximo periculo peccandi mortaliter.

« Pars prior constat ex dictis de sacramentis in genere. An vero audiens plures una quasi vice morali tot numero peccata committat, alii negant, ut Ro-

Quid in
dubio num
monitio sit
profutura
an obsolu-
ta.

Confessa-
rius in pec-
cato mor-
tali absolv-
ens, peccat
lethaliter.

616. — ^{a)} Lugo non satis sibi consentit; negat enim, loc. cit., confessorem posse tacere, et dicit eum debere veritatem aperire etiam in casu scrupuli; deinde vero addit: « Posset quidem confessarius in illo casu fingere se non audisse, vel non attendisse, vel oblitum fuisse respondere, ut sic remaneat poenitens

S. ALPHONSI, *Opera moralia*. — Tom. III.

in eadem bona fide quam prius habebat, non tamen ipsius auctoritate confirmata ».

^{b)} Sanchez, loc. cit., n. 10, id non habet; Suarez vero ita docet, si res pertinet ad factum; Laymann denique sic tenet in casu quo confessarius fructum secuturum non speret.

^{c)} Seu, ut clarius loquitur S. Alphonsus

« driguez; alii affirmant, ut Bonacina¹. [Vide dicta *Lib. V*, n. 50, *Qu. 6*, ubi id omnino negatur^a]. — « Pars posterior patet.

« Unde resolvitur hic casus:

« Confessor, conscientius sibi peccati mortali, tenetur, antequam audiat vel saltem absolvat poenitentem», [Vide dicta de hoc, *Lib. VI*, n. 36] « ipse confiteri vel conteri de suo peccato. — Si tamen vocatus improviso ad moribundum, recollegere se tam subito non possit ad confessionem eliciendam, vel bona fide putet se elucuisse, non peccat absolvendo. « Praepositus, Lugo, Tamburinius². [Vide dicta n. 33].

618. — « Resp. III°. Si male absolvit, « committendo defectum essentiale, v. « gr. si non protulit formam, vel absolvit a reservatis, vel non subditum, tenetur inducere ad repetendam confessionem, « si sine scando, infamia, fractione sigilli et documento suo possit: sin minus, non tenetur. — Si non absolvit a censura, potest ab eadem (si vel quando habuerit potestatem) absolvere absentem». [Vide dicenda de *Censur.*, n. 117.] « Bonacina³ ex Suarez, Filiuccius⁴, Reginaldus⁵, Navarrus, Rodriguez.

« Si non interrogavit sufficenter numerum, speciem vel alias circumstan- tias, regulariter ad nihil tenetur, nisi ad poenitentiam agendum; monere enim extra confessionem non debet, cum judi- cium sit finitum. — Si tamen redeat ad

Rodrig. Sum., part. 1, cap. 247, n. 27 (*al.*, cap. 244, n. 26). — ¹ De Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 2, § 3, diff. 2, n. 7. — ² Praepos., in 3 P., qu. 64, art. 6, dub. 1, n. 34. — ³ Lugo, de Sacram. i. g., disp. 8, n. 151. — ⁴ Method. Confess., lib. 3, cap. 5, § 3. — ⁵ Disp. 1, de Censur., qu. 3, punct. 4, num. 4. — *Suar.*, de Censur., disp. 7, sect. 7,

« confessionem idem poenitens, debet moneri de defectu commisso; quia aliqui haec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

« Dixi: *Si non interrogavit*; quia si positive dixit non teneri confiteri numerum, speciem, etc., debet monere, si sine gravi scando et detimento potest; quia est causa quod alter praecepsum grave (scilicet confitendi illa peccata) violet. — Card. de Lugo⁶.

« Si neglexit monere de restitutione, moneat, si quidem commode potest (vel in confessione; vel extra, obtenta prius ab ipso venia: ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet Tamburinius⁶ ex Sanchez, contra Suarez); quia tenetur ex caritate. — Si non commode potest, Deo commendet. Laymann⁷, Henriquez⁸, Suarez⁹, Silvester¹⁰, Mercerius¹¹, Diana¹².

« Quod si tamen (ex gravi seu mortali culpa contra jus alterius) dixisset eum non teneri ad restitutionem; vel aliter (v. gr. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse vel alias: tenetur ipsem restituere, nisi moneat tempestive, priusquam ponitens fiat impotens; quia actione sua fuit injusta causa damni. — Si vero sine gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere poenitentem, si commode potest: alioqui ipse obligabitur, sicut casu priore. Si non commode potest, excusabitur. —

Suar., disp. 32, sect. 6, num. 9. — ¹ Disp. 8, dub. 17, n. 144. — *Bonac.*, de Restit., disp. 1, qu. 2, punct. 11, n. 15. — ² Part. 2, tr. 16, resol. 1. — ³ Disp. 22, n. 61 et 62. — ⁴ Loc. cit., n. 58. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 56. — ⁶ Part. 8, cap. 6, n. 803. — ⁷ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10. — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 803. — ⁹ De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenitent., n. 437. — ¹⁰ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 5. — ¹¹ Loc. cit., n. 56. — ¹² Coninch, disp. 8, dub. 17, n. 148. — *Bonac.*, de Poenit., loc. cit., n. 4, v. *Si vero.* — Spor., part. 8, cap. 5, n. 616. — ¹³ Lib. 6, part. 2, n. 1785.

in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 115, doctrina haec cardinalis de Lugo ita intelligenda est, ut locum obtineat in casibus de quibus Benedictus XIV loquitur in citata bulla § 20, cuius sensum et fere verba hic refert S. Doctor.

617. — ^a *Id omnino negatur*, nimisrum negatur et reprobatur opinio quea dicit unum tantummodo peccatum admittere qui plures confessiones successive et una quasi vice morali audit.

618. — ^a Reginaldus, lib. 9, n. 39, utique asserit posse absolviri absentem ab excommunicatione; sed n. 40, addit consuetudinem obti-

nuisse ut non per litteras absolvatur, sed committatur sacerdoti facultas absolvendi a peccatis et censura. Quod profecto non est absolvere absentem.

^b Omnes isti auctores: Laymann, lib. 5, tr. 6, cap. 9, n. 5 (uti citat Busenbaum); Henriquez, lib. 5, cap. 14, n. 5; Suarez, disp. 22, sect. 7, n. 4; Silvester, v. Confessio I, qu. 3, n. 6; Mercerius, in 3 P., qu. 9, art. 1, (uti citat Busenbaum); Diana, part. 4, tr. 4, resol. 198; et part. 3, tr. 4, resol. 109 (quas pariter citat Busenbaum), de alio argumento tractant.

« confessionem idem poenitens, debet moneri de defectu commisso; quia aliqui haec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

« Dixi: *Si non interrogavit*; quia si positive dixit non teneri confiteri numerum, speciem, etc., debet monere, si sine gravi scando et detimento potest; quia est causa quod alter praecepsum grave (scilicet confitendi illa peccata) violet. — Card. de Lugo⁶.

« Si neglexit monere de restitutione, moneat, si quidem commode potest (vel in confessione; vel extra, obtenta prius ab ipso venia: ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet Tamburinius⁶ ex Sanchez, contra Suarez); quia tenetur ex caritate. — Si non commode potest, Deo commendet. Laymann⁷, Henriquez⁸, Suarez⁹, Silvester¹⁰, Mercerius¹¹, Diana¹².

« Quod si tamen (ex gravi seu mortali culpa contra jus alterius) dixisset eum non teneri ad restitutionem; vel aliter (v. gr. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse vel alias: tenetur ipsem restituere, nisi moneat tempestive, priusquam ponitens fiat impotens; quia actione sua fuit injusta causa damni. — Si vero sine gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere poenitentem, si commode potest: alioqui ipse obligabitur, sicut casu priore. Si non commode potest, excusabitur. —

Suar., disp. 32, sect. 6, num. 9. — ¹ Disp. 8, dub. 17, n. 144. — *Bonac.*, de Restit., disp. 1, qu. 2, punct. 11, n. 15. — ² Part. 2, tr. 16, resol. 1. — ³ Disp. 22, n. 61 et 62. — ⁴ Loc. cit., n. 58. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 56. — ⁶ Part. 8, cap. 6, n. 803. — ⁷ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10. — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 803. — ⁹ De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenitent., n. 437. — ¹⁰ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 5. — ¹¹ Loc. cit., n. 56. — ¹² Coninch, disp. 8, dub. 17, n. 148. — *Bonac.*, de Poenit., loc. cit., n. 4, v. *Si vero.* — Spor., part. 8, cap. 5, n. 616. — ¹³ Lib. 6, part. 2, n. 1785.

in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 115, doctrina haec cardinalis de Lugo ita intelligenda est, ut locum obtineat in casibus de quibus Benedictus XIV loquitur in citata bulla § 20, cuius sensum et fere verba hic refert S. Doctor.

617. — ^a *Id omnino negatur*, nimisrum negatur et reprobatur opinio quea dicit unum tantummodo peccatum admittere qui plures confessiones successive et una quasi vice morali audit.

618. — ^a Reginaldus, lib. 9, n. 39, utique asserit posse absolviri absentem ab excommunicatione; sed n. 40, addit consuetudinem obti-

« confessionem idem poenitens, debet moneri de defectu commisso; quia aliqui haec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

« Dixi: *Si non interrogavit*; quia si positive dixit non teneri confiteri numerum, speciem, etc., debet monere, si sine gravi scando et detimento potest; quia est causa quod alter praecepsum grave (scilicet confitendi illa peccata) violet. — Card. de Lugo⁶.

« Si neglexit monere de restitutione, moneat, si quidem commode potest (vel in confessione; vel extra, obtenta prius ab ipso venia: ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet Tamburinius⁶ ex Sanchez, contra Suarez); quia tenetur ex caritate. — Si non commode potest, Deo commendet. Laymann⁷, Henriquez⁸, Suarez⁹, Silvester¹⁰, Mercerius¹¹, Diana¹².

« Quod si tamen (ex gravi seu mortali culpa contra jus alterius) dixisset eum non teneri ad restitutionem; vel aliter (v. gr. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse vel alias: tenetur ipsem restituere, nisi moneat tempestive, priusquam ponitens fiat impotens; quia actione sua fuit injusta causa damni. — Si vero sine gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere poenitentem, si commode potest: alioqui ipse obligabitur, sicut casu priore. Si non commode potest, excusabitur. —

Suar., disp. 32, sect. 6, num. 9. — ¹ Disp. 8, dub. 17, n. 144. — *Bonac.*, de Restit., disp. 1, qu. 2, punct. 11, n. 15. — ² Part. 2, tr. 16, resol. 1. — ³ Disp. 22, n. 61 et 62. — ⁴ Loc. cit., n. 58. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 56. — ⁶ Part. 8, cap. 6, n. 803. — ⁷ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10. — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 803. — ⁹ De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenitent., n. 437. — ¹⁰ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 5. — ¹¹ Loc. cit., n. 56. — ¹² Coninch, disp. 8, dub. 17, n. 148. — *Bonac.*, de Poenit., loc. cit., n. 4, v. *Si vero.* — Spor., part. 8, cap. 5, n. 616. — ¹³ Lib. 6, part. 2, n. 1785.

in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 115, doctrina haec cardinalis de Lugo ita intelligenda est, ut locum obtineat in casibus de quibus Benedictus XIV loquitur in citata bulla § 20, cuius sensum et fere verba hic refert S. Doctor.

617. — ^a *Id omnino negatur*, nimisrum negatur et reprobatur opinio quea dicit unum tantummodo peccatum admittere qui plures confessiones successive et una quasi vice morali audit.

618. — ^a Reginaldus, lib. 9, n. 39, utique asserit posse absolviri absentem ab excommunicatione; sed n. 40, addit consuetudinem obti-

« confessionem idem poenitens, debet moneri de defectu commisso; quia aliqui haec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

« Dixi: *Si non interrogavit*; quia si positive dixit non teneri confiteri numerum, speciem, etc., debet monere, si sine gravi scando et detimento potest; quia est causa quod alter praecepsum grave (scilicet confitendi illa peccata) violet. — Card. de Lugo⁶.

« Si neglexit monere de restitutione, moneat, si quidem commode potest (vel in confessione; vel extra, obtenta prius ab ipso venia: ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet Tamburinius⁶ ex Sanchez, contra Suarez); quia tenetur ex caritate. — Si non commode potest, Deo commendet. Laymann⁷, Henriquez⁸, Suarez⁹, Silvester¹⁰, Mercerius¹¹, Diana¹².

« Quod si tamen (ex gravi seu mortali culpa contra jus alterius) dixisset eum non teneri ad restitutionem; vel aliter (v. gr. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse vel alias: tenetur ipsem restituere, nisi moneat tempestive, priusquam ponitens fiat impotens; quia actione sua fuit injusta causa damni. — Si vero sine gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere poenitentem, si commode potest: alioqui ipse obligabitur, sicut casu priore. Si non commode potest, excusabitur. —

Suar., disp. 32, sect. 6, num. 9. — ¹ Disp. 8, dub. 17, n. 144. — *Bonac.*, de Restit., disp. 1, qu. 2, punct. 11, n. 15. — ² Part. 2, tr. 16, resol. 1. — ³ Disp. 22, n. 61 et 62. — ⁴ Loc. cit., n. 58. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 56. — ⁶ Part. 8, cap. 6, n. 803. — ⁷ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10. — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 803. — ⁹ De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenitent., n. 437. — ¹⁰ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 5. — ¹¹ Loc. cit., n. 56. — ¹² Coninch, disp. 8, dub. 17, n. 148. — *Bonac.*, de Poenit., loc. cit., n. 4, v. *Si vero.* — Spor., part. 8, cap. 5, n. 616. — ¹³ Lib. 6, part. 2, n. 1785.

in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 115, doctrina haec cardinalis de Lugo ita intelligenda est, ut locum obtineat in casibus de quibus Benedictus XIV loquitur in citata bulla § 20, cuius sensum et fere verba hic refert S. Doctor.

617. — ^a *Id omnino negatur*, nimisrum negatur et reprobatur opinio quea dicit unum tantummodo peccatum admittere qui plures confessiones successive et una quasi vice morali audit.

618. — ^a Reginaldus, lib. 9, n. 39, utique asserit posse absolviri absentem ab excommunicatione; sed n. 40, addit consuetudinem obti-

« confessionem idem poenitens, debet moneri de defectu commisso; quia aliqui haec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

« Dixi: *Si non interrogavit*; quia si positive dixit non teneri confiteri numerum, speciem, etc., debet monere, si sine gravi scando et detimento potest; quia est causa quod alter praecepsum grave (scilicet confitendi illa peccata) violet. — Card. de Lugo⁶.

« Si neglexit monere de restitutione, moneat, si quidem commode potest (vel in confessione; vel extra, obtenta prius ab ipso venia: ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet Tamburinius⁶ ex Sanchez, contra Suarez); quia tenetur ex caritate. — Si non commode potest, Deo commendet. Laymann⁷, Henriquez⁸, Suarez⁹, Silvester¹⁰, Mercerius¹¹, Diana¹².

« Quod si tamen (ex gravi seu mortali culpa contra jus alterius) dixisset eum non teneri ad restitutionem; vel aliter (v. gr. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse vel alias: tenetur ipsem restituere, nisi moneat tempestive, priusquam ponitens fiat impotens; quia actione sua fuit injusta causa damni. — Si vero sine gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere poenitentem, si commode potest: alioqui ipse obligabitur, sicut casu priore. Si non commode potest, excusabitur. —

Suar., disp. 32, sect. 6, num. 9. — ¹ Disp. 8, dub. 17, n. 144. — *Bonac.*, de Restit., disp. 1, qu. 2, punct. 11, n. 15. — ² Part. 2, tr. 16, resol. 1. — ³ Disp. 22, n. 61 et 62. — ⁴ Loc. cit., n. 58. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 56. — ⁶ Part. 8, cap. 6, n. 803. — ⁷ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10. — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 803. — ⁹ De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenitent., n. 437. — ¹⁰ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 5. — ¹¹ Loc. cit., n. 56. — ¹² Coninch, disp. 8, dub. 17, n. 148. — *Bonac.*, de Poenit., loc. cit., n. 4, v. *Si vero.* — Spor., part. 8, cap. 5, n. 616. — ¹³ Lib. 6, part. 2, n. 1785.

in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 115, doctrina haec cardinalis de Lugo ita intelligenda est, ut locum obtineat in casibus de quibus Benedictus XIV loquitur in citata bulla § 20, cuius sensum et fere verba hic refert S. Doctor.

617. — ^a *Id omnino negatur*, nimisrum negatur et reprobatur opinio quea dicit unum tantummodo peccatum admittere qui plures confessiones successive et una quasi vice morali audit.

618. — ^a Reginaldus, lib. 9, n. 39, utique asserit posse absolviri absentem ab excommunicatione; sed n. 40, addit consuetudinem obti-

« confessionem idem poenitens, debet moneri de defectu commisso; quia aliqui haec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

« Dixi: *Si non interrogavit*; quia si positive dixit non teneri confiteri numerum, speciem, etc., debet monere, si sine gravi scando et detimento potest; quia est causa quod alter praecepsum grave (scilicet confitendi illa peccata) violet. — Card. de Lugo⁶.

« Si neglexit monere de restitutione, moneat, si quidem commode potest (vel in confessione; vel extra, obtenta prius ab ipso venia: ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet Tamburinius⁶ ex Sanchez, contra Suarez); quia tenetur ex caritate. — Si non commode potest, Deo commendet. Laymann⁷, Henriquez⁸, Suarez⁹, Silvester¹⁰, Mercerius¹¹, Diana¹².

« Quod si tamen (ex gravi seu mortali culpa contra jus alterius) dixisset eum non teneri ad restitutionem; vel aliter (v. gr. opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax cur non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse vel alias: tenetur ipsem restituere, nisi moneat tempestive, priusquam ponitens fiat impotens; quia actione sua fuit injusta causa damni. — Si vero sine gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus monere poenitentem, si commode potest: alioqui ipse obligabitur, sicut casu priore. Si non commode potest, excusabitur. —

Suar., disp. 32, sect. 6, num. 9. — ¹ Disp. 8, dub. 17, n. 144. — *Bonac.*, de Restit., disp. 1, qu. 2, punct. 11, n. 15. — ² Part. 2, tr. 16, resol. 1. — ³ Disp. 22, n. 61 et 62. — ⁴ Loc. cit., n. 58. — ⁵ Tr. 6, cap. 12, n. 56. — ⁶ Part. 8, cap. 6, n. 803. — ⁷ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10. — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 803. — ⁹ De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenitent., n. 437. — ¹⁰ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 5. — ¹¹ Loc. cit., n. 56. — ¹² Coninch, disp. 8, dub. 17, n. 148. — *Bonac.*, de Poenit., loc. cit., n. 4, v. *Si vero.* — Spor., part. 8, cap. 5, n. 616. — ¹³ Lib. 6, part. 2, n. 1785.

in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 115, doctrina haec cardinalis de Lugo ita intelligenda est, ut locum obtineat in casibus de quibus Benedictus XIV loquitur in citata bulla § 20, cuius sensum et fere verba hic refert S. Doctor.

617. — ^a *Id omnino negatur*, nimisrum negatur et reprobatur opinio quea dicit unum tantummodo peccatum admittere qui plures confessiones successive et una quasi vice morali audit.

618. — ^a Reginaldus, lib. 9, n. 39, utique asserit posse absolviri absentem ab excommunicatione; sed n. 40, addit consuetudinem obti-

« confessionem idem poenitens, debet moneri de defectu commisso; quia aliqui haec confessio non erit integra, cum quaedam non sit debite confessus.

monitione gravis sequeretur offendio poenitentis; non tenetur tunc confessarius nec potest monere; quia sigillum laederetur (juxta dicenda n. 622, v. Secunda).

Item probabile videtur cum auctoribus primae sententiae, quod si poenitens iterum alteri confessus fuerit, tunc non tenetur confessarius cum gravi incommodo eum monere de nullitate primae confessionis. Ratio, quia tunc jam moraliter certo poenitens supponitur justificatus; et ideo, sicut ille non tenetur cum gravi dispensatio procurare integratatem confessionis, ita nec confessarius. — Et idem potest dici, si poenitens Eucharistiam deinde suscepit; quia (ut diximus de Sacram. in genere, n. 6, cum D. Thoma et aliis communiter) Eucharistia cum attritione et bona fide suscepta, per accidens primam gratiam confert.

620. — Dubitatur 2°. *Quid, si error non fuerit circa valorem, sed circa integratem confessionis, nempe si confessarius neglexit interrogare de speciebus et numero peccatorum? Respondet:*

Si confessarius in hoc negative se habuit non interrogando, tunc non tenetur monere de errore, nisi intra confessionem; ut cum Busenbaum (n. 618, v. Si non) dicunt Lugo¹, Sporer²; item Suarez³ et Arriaga⁴, apud Croix⁵.

Etsi culpabiliter interrogata neglexit. Ratio, quia obligatio faciendi confessionem integrum directe afficit poenitentem.

S. Thom., 3 P., qu. 79, art. 3. — ¹ Disp. 22, n. 75 et 77. — ² Part. 3, cap. 6, n. 804. — ³ Loc. cit., n. 73. — ⁴ Loc.

nitentem, non confessarium. Unde, licet confessarius teneatur intra confessionem interrogare poenitentem de speciebus et numero peccatorum, ut efformet judicium de statu causae et poenitentis; finito tamen iudicio, cessat in confessario hujusmodi obligatio.

Si vero ipse *positive* induxit poenitentem ne explicaret ille species sive numerum: — tunc, si *cum culpa gravi* id fecerit, tenetur, etiam extra confessionem cum licentia poenitentis, eum monere de errore; sed sine scandalo et sine gravi suo damno (ut bene ajunt Lugo⁶ et Sporer⁷): nam, sicut grave damnum excusat poenitentem ab integritate confessionis, ita etiam confessarium. — Quod si confessarius in hoc *non graviter peccaverit*, tunc multo minor causa sufficiet ad eum excusandum a monitione facienda. Hinc recte ajunt Lugo⁸; Tamburinius⁹ cum Filiuccio¹⁰; ac Suarez¹¹ et Arriaga¹², apud Croix¹³, quod confessarius qui bona fide deobligavit poenitentem ab explicanda specie sive numero, regulariter non tenetur admonere extra confessionem; quia regulariter (imo dico semper) sine incommodo et rubore id facere non potest.

621. — Dubitatur 3°. *Ad quid tenetur confessarius, si positive deobligavit vel non monuerit poenitentem de restitutione facienda? — Respondet:*

Si illum positive deobligavit *cum sua culpa gravi*, omnes dicunt teneri ad mo-

Quando teneatur monere, si induxit ad non explicandas species, etc.

cit. n. 804. — ⁵ Disp. 22, n. 74. — ⁶ Method. Confess., lib. 3, cap. 8, n. 8.

beret id fieri cum damno suo vel alieno, quod in morali aestimatione non sit comparabile cum damno, quod sequitur ex eo quod sacramentum irritum perseveret et peccata illa non nisi indirecte remittantur per subsequentem confessionem». — Idemque indicat Leander, disp. 11, qu. 135, dicens monitionem faciendum, «dummodo non praeponderet» damnum.

620. — ^a) Croix, lib. 6, part. 2, n. 1779, hos auctores utique citat, uti refert S. Alphonsus; sed Suarez, disp. 32, sect. 6, n. 8, loquitur in universum de casu quo «absolutio non fuit nulla, licet inique data». De casu vero quo confessarius absolvit «non integre confessum, quia propter verecundiam aut timorem non est ausus illi negare absolutionem», ut ponit initio sectionis, dicit, n. 6 et 7, teneri ad monendum, sive defectus sit culpabilis

sive non, si potest sine scandalo et gravi detrimento. — Arriaga autem, non distinguens inter culpabilem et inculpabilem omissionem, neque intra aut extra confessionem, absolute, disp. 44, n. 23, scribit: «Longe probabilius esse... per se loquendo, nullam esse tunc obligationem in confessario..., nisi plane confessarius dixisset *non esse obligationem explicandi eas circumstantias*».

^b) Filiuccius non satis accurate hic citatur a Tamburinio; scribit enim tantum, tr. 7, Brev. instruct., cap. 4, v. Dico 2: «Quando fuit tantum cum peccato, regulariter ad nihil aliud tenetur, praeterquam ad dolorem de peccato facto».

^c) De Suarez et Arriaga, vide notam a; ceteroquin non citantur a Croix n. 1779 pro praesenti asserto.

Cum culpa gravi liberans a restituzione tenetur monere cum gravi incommodo.

nitionem etiam cum gravi incommodo: vel intra confessionem, si poenitens brevi ad confitendum redeat: vel extra, petendo licentiam, si non redeat ^a). Alias, non monendo, vel monendo postquam poenitens factus sit impotens, tenebitur ipse confessarius ad restitutionem: casu quo (intelligendum) poenitens jam restituisset, si fuisset monitus. Ita communiter Lugo¹, Palau², Bonacina³, Viva⁴, Elbel⁵, Sporer⁶; et Salmant.⁷ cum Granado, Gabriele, Bonaespei et alii passim. — Ratio, quia confessarius suo injusto consilio jam fuit causa damni.

Si vero *sine culpa gravi* poenitentem deobligavit, non tenetur jam cum gravi suo incommodo illum de restitutione monere. Tenetur vero, si commode potest, ut dicunt Salmant.⁸ cum Aversa et Dicastro. — Imo tenetur etiam cum aliqui suo incommodo; ut recte ajunt Lugo⁹ et Elbel¹⁰, Viva¹¹ ac Sporer¹². Quia ex caritate quisque tenetur cum levi incommodo reparare grave damnum proximi.

An autem *confessarius, si tunc omittat monere, cum possit sine gravi suo*

¹ Disp. 22, n. 61. — ² Tr. 23, punct. 18, § 3, n. 5. — ³ De Poenit., qu. 7, punct. 4, § 2, n. 22. — ⁴ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10, v. Dico 2°. — ⁵ De Poenit., n. 439. — ⁶ Part. 3, cap. 6, n. 805. — ⁷ Tr. 6, cap. 12, n. 50. — ⁸ Gran., in 3 P., controv. 7, de Poenit., tr. 10, disp. 10, n. 2. — ⁹ Gabr. a. S. Vinc., disp. 9, qu. 8, v. Si confessarius. — Bonaespi, de Poenit., disp. 12, n. 53. — ¹⁰ Loc. cit., n. 51. — ¹¹ Aversa, qu. 16, sect. 13, v. Si demum. — Dicast., disp. 10, dub. 27, n. 520 et 521. — ¹² Disp. 22, n. 66. — ¹³ Loc. cit., n. 439. —

incommodo, teneatur ipse ad restitutio- nem?

Negat Sanchez¹³: eo quod confessarius (ut ait) tunc non tenetur ex justitia monere, cum non sit causa positiva damni, sed tantum negativa, tacendo scilicet manifestare poenitenti ejus cognitam obligationem; tenetur ergo ad monendum tantum ex caritate, quae non obligat ad restitutionem. Et consentit huic opinioni Cajetanus¹⁴, ubi sic dicit: *Si data opera (confessarius) docuit falsa, putans esse vera, non tenetur lege justitiae.* Et idem ait Navarra¹⁵ apud Sanchez¹⁴. — Sed communius et verius affirmant Lugo¹⁶, Sporer¹⁶, Elbel¹⁷, Viva¹⁸; et Salmant.¹⁹ cum Aversa, Dicastro²⁰, etc.; item Aragon²¹ et Salon, apud Sanchez. Ratio, quia, licet confessarius sine culpa, saltem gravi, poenitentem deobligaverit a restitutione debita; tamen, cum suum consilium pergit influere in damnum creditoris, cognito errore, tenetur ipse ex justitia causam damni auferre, si commode potest: alias obligatur restituere, cum hic et nunc ipse sit causa damni ^e). Prout si quis sine culpa

¹⁴ Loc. cit., v. *Quodsi hujusmodi*. — ¹⁵ Loc. cit., n. 805. — ¹⁶ Consil. mor., lib. 1, cap. 3, dub. 5, n. 2. — ¹⁷ Loc. cit. — ¹⁸ Disp. 22, n. 62. — ¹⁹ Part. 3, cap. 6, n. 805. — ²⁰ De Poenit., confer. 17, de Modo examin. poenit., num. 439. — ²¹ De Poenit., qu. 8, art. 5, n. 10, v. *Quodsi hujusmodi*. — ²² Tr. 6, cap. 12, n. 51. — ²³ Aversa, qu. 16, sect. 13, v. *Si demum*. — ²⁴ Salon, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 62, art. 7, controv. 6, v. *Ex dictis patet*, cum art. 2, controv. 2, concl. 3. — ²⁵ Sanch., loc. cit., n. 1.

Quodsi omittit monitionem:

Verius ipse tenetur ad restitutio- nem.

621. — ^a) Non omnes auctores citati loquuntur de gravi damno, saltem expresse, nec de modo faciendo monitionem: scilicet *extra vel intra confessionem*.

^b) Cajetanus apud Sanchez, Consil. mor., loc. cit., n. 2, dicit: «Si data opera docuit falsum, tenetur docere verum vel aperire falsitatem lege justitiae; si vero docuit falsa, putans esse vera, non tenetur lege justitiae». Et Sanchez addit: «Idem Navarrus». Et sane verba relata mentem Cajetani (non vero textum) referunt Sum., v. Restitutio, cap. 7, i. f.

— Et Petrus Navarra, de Restit., lib. 2, cap. 2, v. Secundo mihi videntur, dicit: «Qui falsam docuit doctrinam, tenetur revocare proximum ab errore lege justitiae... Neque vero satis mihi videtur damna inde secuta resarcire, sed..., si errorem docuit, revocare».

^c) Dicastillus, disp. 10, dub. 27, n. 521, dicit eum qui omittit monitionem in eo casu, peccare contra justitiam, «tunc tantum quando sua omissione aut dissimulatione, pensatis cir-

cumstantiis, putetur adhuc perstare in sua sententia et approbare datum a se consilium»; ac propterea tunc etiam, n. 520, ad restitutionem teneri, si omittat monere.

^d) Aragon, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 62, art. 7, v. *Ad tertium argumentum*, loquens de consilio quod inculpabiliter quidem datum est, sed tamen est causa damni, ut ferebat objectio, dicit de confessariis aliquisque, quibus ex officio incumbit consulere: «Tales in consulendo debent prius dare operam, quatenus recte et salubriter consulant. Alioqui, si damnum inde alicui subsequatur, illis imputabitur».

^e) Non omnes auctores adeo expresse loquuntur; sed perspicue rem significant, ut Lugo, Elbel, Salmant. et Aversa. — Sporer tamen scribit tantum: «Si... bona fide processisti et sine gravi culpa tua, adhuc teneris monere aliquo tuo incommodo, etsi non tanto sicut si mala fide fecisses; alioquin excaberis et ab admonitione et a restitutione, cum nullum adsit tuum delictum grave, neque tu

gravi accedit ignem in segetem alienam, tenetur postea (si commode potest) ex justitia illum extinguere. Vide dicta *Lib. III, n. 994.*

Bene autem advertunt Busenbaum (ut supra, n. 618, v. *Quod si*), Lugo¹ et Bonacina², quod, cum confessarius jam monuerit poenitentem, priusquam ille fieret impotens, tunc ad nihil tenetur, etiamsi culpabiliter antea eum deobligaverit a restitutione. Quia consilium tunc solum influebat ex auctoritate confessarii: unde, revocato consilio, cessat sua auctoritas influere.

Sed quid, si *poenitens tempore confessionis erat dispositus ad restitutionem, si monitus fuisset; et postea, mutato animo, nollet monitus restituere, cum posset?*

Antoine³ dicit quod tunc confessarius ad nihil tenetur; quia tunc confessarius sua monitione jam aufert causam damni, et ideo si *poenitens* non restituit, id ex ejus malitia provenit. — Sed merito sapientissimus Lugo⁴ non excusat confessarium eo casu a restitutione. Ratio, quia, esto is qui auctoritative dat pravum consilium, revocato consilio ad nihil amplius teneatur (ut communiter docent DD., *Lib. III, n. 559*, v. *Secunda*): hoc tamen procedit quando damnum non est adhuc factum; non vero cum ex consilio damnum est jam illatum alteri. Quando autem confessarius positive et culpabiliter deobligat poenitentem dispositum ad restituendum, tunc ipse est causa, ut actu damnum creditori inferatur; cum alias, si non deobligaret, jam actu fieret restitutio. Unde, si damnum jam actu infertur, confessarius, etiamsi postea quaerat inducere poenitentem ad restituendum, si ille renuet, non

Confessarius tunc restituere.

Si poenitens, cum deobligatus fuit, erat dispositus, et postea, monitus nollet restituere,

excusabitur ipse a restitutione; cum ipse fuerit causa damni illati.

Hoc, si confessarius *positive* restitutio nem impeditivit.

Si vero *negative* se habuit, *negligendo monere poenitentem de restitutione*, tunc distinguendum: — Si *inculpabiliter* id egredit, non tenetur quidem cum gravi suo incommmodo monere poenitentem; sed tenetur cum aliquali (ut diximus), quia caritas obligat quemquam ad reparandum cum levi suo incommodo grave documentum proximi. Et in hoc advertit Lugo⁵ incommodum mensurandum esse respective ad damnum: quod si sit gravissimum, aderit forte obligatio illud reparandi etiam cum notabili incommodo. — Si vero confessarius *culpabiliter negligit* monere de restitutione, merito dicunt Lugo⁶ et Elbel⁷ teneri cum majori suo incommodo ad monitionem faciendam.

An autem, *omittendo hanc monitionem, teneatur ipse restituere?* — Si *inculpabiliter* omittit, convenient omnes ad nihil teneri.

Sed dubium est, *si culpabiliter omittat: an teneatur ad restitutionem?*

Prima sententia absolute affirmat. Et hanc tenent Navarrus⁸, Filiuccius⁹; item Petrus Navarra, Molina¹⁰, Sayrus, Medina¹¹, Aragon, etc., apud Bonacina¹². — Quia (ut ajunt) confessarius ex officio teneatur poenitentem docere de sua obligatione; alias, non docendo, ipse est causa damni.

Secunda sententia, quam tenent Lessius¹³ et Antoine¹⁴, censem confessarium delegatum non teneri; — teneri vero parochum, quia parochus ex officio obligatur impedire ne sui subditi damnum aliis inferant.

¹ Disp. 22, n. 64. — ² De Poenit., qu. 7, punct. 4, § 2, n. 22. — ³ Cap. 3, art. 3, qu. 10, resp. 2. — ⁴ Disp. 22, n. 64. — ⁵ Disp. 22, n. 66 cum n. 63. — ⁶ Loc. cit., n. 66. — ⁷ De Poen., n. 440. — ⁸ Man., cap. 17, n. 22. — ⁹ Petr. Navar., de Restit., lib. 3, cap. 4, n. 125. — ¹⁰ Sayr., Clav., lib. 10, tr. 2, cap. 14, n. 16 et 17. — ¹¹ Aragon, in 2me 2re, qu. 62, art. 7, v. *Mithi ex his*, coroll. 1. — ¹² Disp. 1, de Restit., qu. 2, punct. 11, n. 15. — ¹³ Lib. 2, cap. 13, n. 77 et 78. — ¹⁴ Cap. 3, art. 3, qu. 10, resp. 3.

aliquid alienum habeas». — Viva denique afferit opinionem a S. Alfonso relatam, sed recitative tantum.

^{f)} Filiuccius, tr. 32, cap. 3, n. 79, omnino tenet ut Lessius infra, in secunda et tertia sententia.

^{g)} Molina, de Just. et Jure, disp. 735, n. 2, non loquitur de confessarii; sed generaliter

dicit: « Eum solum censeri culpam indirectam damni proximo injuste illati, ac proinde teneri id ei restituere, qui ex officio, aut ex speciali alia obligatione quea non esset ex sola caritate, tenebatur illud impedire, nec impedivit cum posset ». — Et fere idem habet Joan. Medina, Cod. de Restit., qu. 9. Igitur auctores isti non satis bene citantur a Bonacina.

Communissime et verius negatur delegato et de parocho.

Si negati ve, sed in culpabiliter se habuit:

Tenetur monerecum aliquo in commodo propria to.

Etsi confessarius studiose negligat moni tene re.

Omittens tunc monitionem in culpa biliter, ad nihil teneri.

¹ Disp. 32, sect. 6, n. 8 et 9. — ² Tr. 23, punct. 18, § 3, n. 6. — ³ Decal., lib. 1, cap. 6, n. 5. — ⁴ Lib. 6, cap. 14, n. 11. — ⁵ Part. 3, lib. 4, cap. 16, qu. 7. — ⁶ Tr. 6, cap. 12, n. 52. — ⁷ Valent., in 2me 2re, disp. 5, qu. 6, punct. 3, v. *Tertio controversiali*. — ⁸ Part. 2, tr. 16, resol. 1. — ⁹ Disp. 1, de Restit., qu. 2, punct. 11, n. 15. — ¹⁰ S. & R. *Restitutio*, n. 2. — ¹¹ Valent., loc. cit. — ¹² Regin., lib. 10, n. 92. — ¹³ Disp. 22, n. 60, 65 et 67. — ¹⁴ Coninck, disp. 8, dub. 17, n. 144. — ¹⁵ Fil., tr. 7, cap. 12, n. 375. — ¹⁶ Malder., de Justit., tr. 5, cap. 3, dub. 24, v. *Dico postremo*. — ¹⁷ Lib. 2, cap. 13, n. 78. — ¹⁸ Lib. 6, part. 2, n. 1781. — ¹⁹ Lib. 3, part. 2, n. 148; cfr. n. 16. — ²⁰ Disp. 33, sect. 5, num. 3. — ²¹ Fil., tract. 7, cap. 11, n. 324. — ²² Turi., de Poenit., disp. 33, dub. 6, v. *Defende*.

622. - Dubitatur 4°. An confessarius possit loqui extra confessionem cum poenitente de defectu commisso in confessione, sine ipsius licentia?

Prima sententia dicit non solum posse, sed etiam teneri. Et hanc tuentur Suarez¹, Palaus², Sanchez³, Cabassutius⁴, Azor⁵, Elbel⁶, Salmant.⁷; Croix⁸ cum Valentia; Diana⁹; Bonacina¹⁰ cum Sa, Valentia et Reginaldo; Lugo¹¹ cum Coninck, Filiuccio, Maldero et communi (ac probabilem putat ipse Lessius¹⁰), docet confessarium, sive delegatum sive parochum, non teneri ad restitutionem. — Ratio, quia delegatus tenetur ad monitionem ex sola caritate, quae non obligat ad restitutionem. Parochus autem, cum ipse sit constitutus tantum pro bono spirituali subditorum, tenetur quidem ex suo munere damna ipsorum spiritualia impedire, non autem temporalia aliorum. — Et hoc verius puto dicendum (quidquid confuse dicat Croix¹¹), etiamsi confessarius studiose negligat monere poenitentem ut ipse non restituat. Quia adhuc tunc deest positivus influxus in damnum aliorum: qui influxus omnino requiritur ad obligationem restitutionis; ut fatetur idem Croix¹², et communiter docent doctores, juxta dicta *Lib. III, n. 584*, v. *Secunda*.

¹ Gasp. Hurtad., disp. 12, diff. 11. — ² Lib. 6, part. 2, n. 1776. — ³ Lib. 6, tr. 6, cap. 14, n. 15. — ⁴ Tr. 23, punct. 18, § 8, n. 6; cfr. etiam punct. 19, § 3, n. 15. — ⁵ Lib. 16, n. 675. — ⁶ Tr. 6, cap. 14, n. 44. — ⁷ De Matr., lib. 3, disp. 16, n. 3. — ⁸ Lib. 6, part. 2, n. 1776. — ⁹ Tr. 23, punct. 19, § 3, n. 15. — ¹⁰ Lib. 16, n. 674. — ¹¹ Sotius, de Ratione regendi et detegendi secret., membr. 3, qu. 4, concl. 5, dub. 4. — ¹² Fagund., de 2re praece. Eccl., lib. 6, cap. 4, n. 33. — ¹³ Rodriguez., Sum., part. 1, cap. 55, n. 16, concl. 12 (al. n. 15). — ¹⁴ Tr. 6, cap. 14, n. 44. — ¹⁵ Silvius, in Suppl., qu. 8, art. 5, quaer. 8, concl. 2. — ¹⁶ Valent., in 3me part., disp. 7, qu. 13, punct. 3, v. *Quarto sequitur*. — ¹⁷ Bonac., de Poenit., qu. 6, sect. 5, punct. 4, n. 8. v. *Ego vero*. — ¹⁸ Regin., lib. 8, n. 80.

^{c)} Moeratius et Lohner male citantur a Croix; nam Moeratius, disp. 32, sect. 3, quaest. 5, approbat eos qui negant id posse fieri; Lohner autem, Instr. pract. de Confessionib., part. 1, cap. 3, oblig. 10, de Sigillo, qu. 5, affert hanc primam sententiam, sed non explicat quid de ea sentiat.

^{d)} Bonacina id non habet, quantumvis diligenter investigare conatus fuerim.

^{e)} Et re vera, Filiuccius, Escobar, Salmant. solum dicunt posse fieri.

^{f)} Lugo, disp. 23, n. 130, hoc dicit de opinione quae concedit confessario ut possit, « ad bonum spirituale poenitentis promovendum » cum ipso loqui de auditis in confessione absque alia licentia.

^{g)} Victoria, Sum., de Confess., n. 185; Philiarcus, part. 2, lib. 2, cap. 26, v. *Si sacerdos*, hanc sententiam perspicue innunt, di-

Confessarius extra confessionem, sine licentia poenitentis, juxta alios tenet monitio de defectu commisso.

Juxta S. Docto rem et alios, non potest.

Aversa, Gabriele, Megalio, Graffio et Diana. — Ratio potissima: quia, licet monitio illa fiat ad reparandum defectum praeteritae confessionis; attamen, cum non sit cum illa conjuncta et judicium jam fuerit completum, evadit illicita, eo quod esset quae-dam peccati exprobatio, et ideo odiosam confessionem redderet. Hoc tamen intelligentiam, si confessarius judicium jam perfecit, absolutionem impertiendo. — Nam, si non absolverit, vel quia oblitus fuerit absolutionem dare, vel quia eam male protulerit; tunc valde probabiliter^{a)} dicit Croix¹ cum Stoz et Arriaga, bene posse confessarium, non petita licentia, dicere poenitenti eum non absolvisse: tunc enim revera nulla intervenit peccati exprobatio.

623. — « Quaeres: Quae et quanta sit obligatio confessarii audiendi poenitentes? »

« Resp. 1º. Quibus sacerdos (etiam simplex, quando non est alias paratus) tenetur in extrema necessitate, v. gr. in periculo mortis, audire et absolvere voluntatem confiteri. — Ratio est lex caritatis.

Aversa, qu. 18, sect. 6, i, f. - *Gabr. a S. Vinc.*, disp. 10, qu. 4, v. *Ino etiam daretur. - Megal.*, part. 1, lib. 1, cap. 16, n. 22. - *Graff.*, Decis. aur., part. 1, lib. 1, cap. 23, num. 23. - *Diana*, part. 2, tr. 15, resol. 12; part. 3, tr. 4, resol. 87; part. 5, tr. 11, resol. 20. - ¹ *Lib. 6*, part. 2, n. 1776. - *Stoz*, lib. 2, n. 182. - *Arriaga*, disp. 46, n. 50. —

centes posse sic loqui, si poenitens dederit facultatem. — Addo praeterea autores citatos ab Escobar et Salmant. absolute tenere hanc sententiam, quam Escobar probabilem, Salmant. veriorem appellant.

^{b)} Et « recte », ut ait S. Doctor in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 124.

623. — ^{a)} Nulla hic interest oppositio inter Suarez et Bonacina, quidquid dicat Busenbaum; quin imo tum Suarez, tum Bonacina et Aversa idem plane docent. — Suarez enim, *disp. 32*, *sect. 1*, *n. 5*, v. *Secundo*, negat utique peccare mortaliter parochum qui semel vel iterum renueret vel differret, sed limitat: « Nisi gravis aliqua causa urget, ut v. g., quia subditus gravi aliqua tentatione aut difficultate premitur, vel quia longum et difficile iter aggreditur, vel certe quia est tempus jubilaei, et privaretur magna utilitate si non confiteretur ». — Et Bonacina, qu. 7, punct. 4, § 2, n. 23, dicit profecto se difficiliter admittere quod parochus excusetur a mortali, si semel aut iterum neget rationabiliter petenti; sed addit: « Probabiliter censeo excusari posse parochum qui, praecisa poenitentis necessi-

« Resp. 2º. Parochus et quibus sacerdos curatus tenetur audire confessionem sui subditi, non tantum in casu necessitatis, aut praecesto confessionis urgente; sed etiam (saltē per se vel alium) quoties poenitens id rationabiliter petit, v. gr. si sit in gravi aliqua difficultate spirituali vel velit promererī jubilaeum, etc. Quia tenetur ejus bonum spirituale promovere. Suarez, Vasquez, Lugo, etc. — Si tamen nimis frequenter vel intemperite peteret, excusaretur. Aversa². — Quod si etiam semel tantum vel bis negaret aut differret, non peccaturum graviter ob levitatem materiae, docet Suarez, contra Bonacina³; admittitque Aversa⁴, si non petat ex urgenti occasione, v. gr. solemnis festi, etc. ». [Vide dicta hoc *Lib. VI*, num. 58, v. *Excusabitur*].

« Resp. 3º. Quotiescumque poenitens ex mera devotione vult confiteri, parochum teneri illum audire, contra Silvestrum, Reginaldum⁵, etc., docent Azor⁶, Suarez, Coninck, Bonacina, Molfesius, Lugo⁷, etc. — Sed recte limitat

Suar., de Poenit., disp. 32, sect. 1, num. 4 et 5. — *Vasq.*, qu. 93, art. 3, dub. 6, n. 8. — *Lugo*, disp. 22, sect. 1. — ² Qu. 16, sect. 11, v. *Tertio*. — *Silvest.*, v. *Confessor I*, n. 14, qu. 18. — *Suar.*, disp. 32, sect. 1, n. 6. — *Coninck*, disp. 8, dub. 17, n. 129. — *Bonac.*, qu. 7, punct. 4, § 2, n. 23. — *Molfes.*, part. 1, tr. 7, cap. 22, n. 36.

tate aut magna utilitate, semel aut iterum negat aut differt sacramentum conferre ». — Idipsumque admittit Aversa, qu. 16, sect. 11, v. *Quarto*, scilicet non esse mortale aliquantum differre citra occasionem urgentem, ut jubilaei aut solemnis festi aut solitae diei.

^{b)} *Reginaldus*, lib. 1, n. 81, negat utique teneri sub mortali extra praeceptum confessionis jure divino vel humano; sed, n. 82, ait esse veniale extra hos casus, idque nonnunquam grave, ut cum lucrandum esset jubilaeum, aut subditus ostenderet se pati aliquam indigentiam spiritualem, opportuno que tempore peteret, nec rationabilis negandi causa adesset.

^{c)} *Azor*, part. 1, lib. 2, cap. 17, qu. 10, dicit parochum teneri, quando subditi justa causa petunt. « Justa autem causa est, cum peccator resipiscens, divinam gratiam sibi conciliare desiderat, et ob id studet sacerdoti sua crimina confiteri ».

^{d)} *Lugo*, disp. 22, n. 7, id sane docet, sed non absolute; et dicit considerandum esse hoc onus, non seorsim respectu singulorum, sed

Quibus curatus tenetur quoties subditi rationabiliter petit.

Reliqui sacerdotes non tenentur.

Limitatio.

Quando parochus non tenetur, iuxta alios, cum periculo vitae audire subditum ex devotione conscientem.

Limitatio
hujus sententiae.

S. Doctori
placet cum
teneri.

« Aversa¹, si non adsint alii confessarii delegati, et parochus non legitime impediatur.

« Resp. 4º. Reliqui sacerdotes, per se loquendo, non tenentur audire confessions. — Si tamen audire cooperint, tenentur absolvere (nisi quid obstet), neque possunt remittere ad alium; quia poenitens eo ipso habet jus ad absolutionem, nec potest fructu et gratia sacramenti privari. Aversa².

624. — Rogatur 1º. *An confessarius non parochus tenetur cum periculo vitae absolvere moribundum existentem in mortali?*

Prima sententia negat teneri. Et hanc defendunt Navarrus³, Coninck⁴; item Sotus, Malerus et Sā, apud Lugo⁵, qui probabilem putat. Ratio, quia, dum proximus potest absolute a periculo damnationis se liberare, eliciendo actum contritionis, non est in tanta necessitate, ut alter teneatur ei succurrere cum periculo vitae. — Limitat vero Coninck⁶, si talis infirmus sit in extrema necessitate, nempe si ignoret contritionem esse sibi necessariam, vel nesciat eam elicere⁷; quod revera censio in rudibus ut plurimum accidere.

Secunda tamen sententia, quae mihi magis arridet⁸, affirmat; eamque tenent Suarez⁹, [Contin.] Tournely¹⁰; et Valen-

¹ Qu. 16, sect. 11, v. *Et ita*. — ² Loc. cit.; et sect. 12, v. *Quinto deinde*. — ³ *Man.*, cap. 24, n. 9, v. *Tertio*. — *De Carit.*, disp. 25, dub. 7, num. 89. — *Sotus*, de Secreto, membr. 2, qu. 2, post concl. 6. — *Malder.*, in 2ma 2ra, qu. 26, art. 5, assert. 2. — *Sā*, v. *Charitas*, n. 4; cfr. n. 2 et 3. — ⁵ Disp. 22, num. 12. — ⁶ Loc. cit., num. 90. — ⁷ Disp. 82, sect. 1, n. 1; et *de Carit.*, disp. 9, sect. 2, n. 2 et 3. —

⁸ De Poenit., part. 2, cap. 8, art. 6, n. 895. — *Valent.*, in 2ma 2ra, disp. 8, qu. 4, punct. 3, post assert. 5, v. *Quartus casus*. — *Lorca*, in 2ma 2ra, sect. 3, disp. 28, n. 82. — ¹⁰ Disp. 22, n. 12. — *Verricelli*, de Apost. missionib., qu. 62, n. 3, v. *Quartus*. — *Cont. Tourn.*, *Decal.*, cap. 1, art. 3, sect. 4, part. 1, v. *Hic quaedam*. — *Parroco di villa*, cap. 1, § 2.

respectu totius communitatis, a qua tota accident stipendum ad inserviendum communitati; quare debet considerari stipendum quod accipit, non a singulis, sed a communitate, et obsequium quod praestat, non singulis, sed toti communitati. Unde si essent multi qui frequenter vellet confiteri absque necessitate et peccato mortali..., et stipendum tenueret, reputaret illud onus gravius; si vero in communitate sint pauci qui ita frequenter confiteantur, non est grave onus, nec superat obligationem ».

624. — ^{a)} Etiam Navarrus, Lugo, Sotus et Malerus excipiunt extremam necessitatem. ^{b)} Et quam S. Alphonsus, in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 126, veriore appellat. ^{c)} Seu, ut dicunt Verricelli et Contin. Tournely: Si nesciat eum esse inveteratum peccatore.

^{d)} Toletus, lib. 4, cap. 10, n. 3, rationem adjectam tantum habet, non ipsam propositionem; negat enim obligationem adesse expendi vitam pro necessitate proximi, nisi haec sit extrema.

625. — ^{a)} Auctor hujus operis est Josephus Jorio, ut ipse S. Alphonsus, in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 126, dicit. Et verba hic relata ita latine vertuntur: « Qui ingenio ad audiendas confessiones pollet, et observat in suo oppido confessionum defectum, et videt aut non frequentari aut male tractari hoc sacramentum, tenetur illud administrare. Et si aetate non multum processit, tenetur in conscientia ut se, meliori quo potest modo, idoneum reddat ».

Quid de sacerdote simplici in oppido laborante manu penuria confessario-rum.

Ibi haec habentur: *Chi ha talento per confessare, e vede nella sua terra la mancanza della confessione..., e conosce che o non si frequenta, o si strapazza, è tenuto ad amministrare tal sagramento. E se... non è d'età molto avansata, è tenuto in coscienza ad abilitarsi come può il meglio.* Afferit idem auctor auctoritatem Patris Pavone, Societatis Jesu, viri admodum docti et pii, qui in suis operibus sic scripsit: *L'obbligo, come sacerdote, è di ubbidire al mio prelato, quando mi comanda che confessi, e non ho legittimo impedimento; perchè il prelato può comandarmi, ed io non ho ragione di tenere osioso il talento... Di più, ho obbligo di offerirmi al vescovo, e di chiedergli facoltà di confessare, quando io mi accorgo essere in grave bisogno il popolo, per mancamento di confessori*^{b)}.

Officium
sacerdotis,
incumbere
saluti ani-
marum.

Praecipe
ministrare
Eucharis-
tiam et
Poeniten-
tiam.

Breviter dicam super hoc punto quid sentiam. — Certum est quod sacerdotes sunt a Deo constituti ut saluti animarum incumbant: sicut enim divinus Pater misit Filium suum ut salvaretur mundus per ipsum, ita Christus Dominus misit sacerdotes ut in suum officium succederent, et pro eo legatione fungerentur; ut ait Apostolus (II. Cor. v.) et ipse Christus Dominus (Joan. xx, 21): *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.* Ideo concilium Tridentinum¹ requirit ut promovendi ad presbyteratum, *ad populum docendum ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda sacramenta... idonei comprobentur.* — Praecipua autem sacerdotum obligatio est ministrare Eucharistiae et Poenitentiae sacramenta; ad hoc enim sacrificandi et absolvendi a peccatis confertur eis duplex potestas. Imo specialiter ad hoc munus absolvendi Christus Dominus Spiritum Sanctum infudit; ut ipse testatus fuit (Joan. xx, 21-23), di-

Pavone, Meditaz. per apparecchio alla Messa, medit. 3, punct. 5, n. 3 et 4 (ubi fere concordat textus). — ¹ Sess. 23, de reform., cap. 14. — Cornel. a Lap., in Matth. xxv, 18. —

^{b)} Quae quidem latine sic redduntur: «*Munus meum, qua sacerdos sum, me cogit ut praelato meo paream, cum mihi imponit ut confessiones excipiam et legitimo impedimento non praepedior; quia praelatus potest id mihi praecipere, et ego nullam rationem*

cens: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.* Haec cum dixisset, insuflavit: et dixit eis: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Ergo si Christus misit sacerdotes praecepit ad salvandas animas, absolvendo eas a peccatis; sequitur hoc esse proprium sacerdotum munus, ac consequenter ipsos teneri saltem in gravi populorum necessitate suam potestatem exercere, et ad hoc se habiles reddere, ne dicatur quod in vacuum gratiam Dei receperint (II. Cor. vi).

His positis, non video quomodo sacerdotes illi qui ob desidiam ab hoc onere se subtrahunt, possint esse tuti in conscientia, et excusabili exprobratione Domini, ac a suppicio damnationis inficto servo illi otioso qui talentum abscondit, ut habetur Matth. xxv, 18. Quem textum interpretes (ut Cornelius a Lapide, Calmet et Tirinus cum S. Augustino) proprie explicant de eis qui possunt sua opera procurare animarum salutem, et negligunt: *Notent hoc (ait Cornelius) qui ingenio, doctrina, prudentia aliisque dotibus sibi a Deo datis non utuntur ad suam aliorumque salutem, ob desidiam vel metum peccandi...; ab his enim eorum rationem... reposcat Christus in die judicii.*

Nec dicant hujusmodi sacerdotes satis suam obligationem expiere, si alio modo animabus subveniant, nempe instruendo, corrigendo, orando, quin sacramentum confessionis ministrant. Nam illis tenentur subvenire in eo quo indigent ad propriam salutem. Si enim proximus indiget cibo, in cibo debes ei subvenire, non in vestibus. Saepe autem accidit in oppidulis, quod plures forte non egent instructione aut monitione, quia forte jam sunt satis instructi et parati ad confessionem; sed deest ipsis sacerdos qui eorum confessiones excipiat. — Nec valet dicere quod

Calmet, in eumd. loc. — Tirinus, in eumd. loc. - S. August., Enarr. in psalm. 99, n. 10; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 37, col. 1276.

habeo ut talentum otiosum teneam, etc. Insuper teneor meipsum episcopo exhibere, ut facultatem confessiones audiendi ab eo expostulem, cum animadverto in gravi necessitate esse populum ob confessariorum deficientiam».

Ob desi-
diam se sub-
trahentes
ab hoc one-
re, non tuti
in consci-
entia.

sacerdos simplex, si teneretur confessiones excipere, teneretur tantum ex caritate: sed haec non obligat cum gravi in commodo, prout esset labor insumendus ad acquirendam scientiam satis necessariam ad excipiendas confessiones. Nam respondetur quod, licet exercitum confessiones excipiendi sit opus caritatis;

tamen non oritur ex simplici motivo caritatis, sed ex proprio sacerdotis officio, cui ex Christi institutione haec obligatio est annexa, eique satisfacere debet sacerdos, quando urget populi necessitas.

Haec mihi dicenda videntur: caeterum, sapientiorum iudicio ea sedulius consideranda relinquor.

DUBIUM VI.

Quae Scientia et Prudentia requiratur in Confessario.

626. *De obligatione intelligendi peccata poenitentis.* — 627. *De scientia confessarii ad debitum iudicium formandum de peccatis.* — 628. *Quando excusat confessorius minus idoneus.* An regulares teneantur intervenire congregationibus casuum conscientiae (*ibid. v. Nota*). — 629. *De prudentia confessarii circa interrogationes, et de obligatione interrogandi quoad peccata omissa.* — 630. *Quid, si ei constet peccatum quod poenitens negat. Et quid, si illud sciat ex confessione complicis.* — 631. *Haec diligenter discutuntur.* — 632. *De interrogationibus in materia castitatis.*

Ad rite
absolven-
dum, intel-
ligenda pec-
cata, poen-
tentis.

Corollaria.

626. — « Resp. I^o. Ut sacerdos rite absolvat, debet, quantum moraliter fieri potest, omnia peccata poenitentis intelligere; quia alioqui is frusta teneretur recensere.

« Unde resolves:

« 1°. Peccat qui absolvit eum cuius peccata per negligentiam non satis intellexit; quia fert sententiam incognita causa. — Validam nihilominus esse absolutionem, sive propter somnum, etc. (ut dictum supra, cap. 1, dub. 3, art. 4.), sive propter cantum, vel linguam impeditam poenitentis (sine hujus tamen culpa) aliqua non intellexerit, docet Diana¹. Item Laymann² ex Henriquez, Suarez, Silvestro³; Mercerus⁴: eo quod essentia et effectus sacramenti consistere possit absque integra et specifica peccatorum explicatione, si sine culpa poenitentis omittantur. Vide Diana⁴.

¹ Part. 3, tr. 4, resol. 109; et part. 4, tr. 4, resol. 198. — ² Lib. 5, tr. 6, cap. 9, num. 5. - ³ Henrigez, lib. 5, cap. 14, n. 5. - ⁴ Suar., disp. 22, sect. 7, n. 4. — ⁵ In Suppl., qu. 9,

« 2°. Si tamen poenitens post confessionem intelligat unum vel plura mortalia non fuisse intellecta, debet ea regere in sequenti confessione, sive apud eundem sive apud alium confessarium. — Laymann, Diana⁵.

« 3°. Confessarius absolvens ex ignorantia quem absolvere non poterat, duplamente peccat: nimurum, ignorantia eorum quae ad officium suum spectant, et indebithe absolvendo. — Tanner⁶, card. de Lugo⁷ ».

627. — « Resp. II°. Ut confessarius valide absolvat, requiritur et sufficit cognoscere peccata, saltem sub confusa ratione peccati.

« Ut vero licite, requiritur ea scientia, ut possit ferre prudens iudicium in hoc foro. — Ideoque debet scire 1°. Quae sint mortalia, quae venialia, saltem ex generere suo ». [Nota hic ex Lugo⁷, Sporer⁸,

art. 1, v. Denique. — ⁴ Locis cit. — Laym., loc. cit. — ⁵ Part. 3, loc. cit. — ⁶ Tom. 2, disp. 4, qu. 9, dub. 1, n. 12 et 13. — ⁷ Disp. 21, n. 71. — ⁸ Part. 3, cap. 6, n. 783.

Scientia
requisita ad
valide ab-
solendum.

Ad licite
abso-
lendum.

626. — ^{a)} Silvester male allegatur a Busenbaum ex Laymann; Laymann enim citat Silvestrum pro opposita sententia; at re vera Silvester, v. Confessio I, qu. 3, n. 6, v. Tertio, dicit iterandam esse confessionem, si id «scienter» factum fuerit. « Quia confessio peccati importat aperitionem morbi, id est revelationem peccati, quae non potest esse nisi uno referente et alio percipiente ». Quae sane ra-

tio valet etiam in eo qui bona fide id fecerit. — Praeterea Busenbaum sibi ipse contradicit; nam cap. 1, dub. 3, art. 4, resp. 1, adducit Silvestrum contra eamdem sententiam, pro qua hic illum citat.

^{b)} Lugo, disp. 16, n. 184, hanc profecto opinionem affert; sed n. 185, negat in rigore universaliter esse veram, quod sic explicat: « Fator quidem aliquam ignorantiam secun-

Holzmann¹, et Salmant.² cum Granado, non esse necessarium ut confessarius in omnibus judicet quae sint peccata gravia vel levia; sufficit si sciat hoc judicare in iis quae communiter occurunt; reliqua autem audiat et absolvat. Insuper docent Salmant.³ cum Suarez, Sanchez, Dicastro, Coninck, etc., quod, licet in aliquo casu confessarius non discernat quae sint gravia aut levia, si poenitens bona fide dicit peccatum suum, confessio valet; et quamvis postea advertatur fuisse mortale, non est cur repetatur in alia confessione]. — « 2°. Species et circumstantias necessario explicandas. 3°. Spectantia ad restituitionem bonorum et famae. 4°. Casus reservatos et excommunicationes saltem communiores. 5°. Censuras et irregularitates communiores pro sacerdotibus. 6°. Requisita in poenitente ad bonam dispositionem. 7°. Remedia peccatis opportuna.

« Circa quae omnia notantur haec tria: « Primo sufficere, si ea sciat mediocriter, ita ut saltem norit prudenter de omnibus dubitare, et doctiores se vel libros consulere ». — [Melius dicunt Salmant.⁴ cum Suarez et communi, satis esse si confessarius intelligat quae frequentius accident, et de aliis sciat dubitare].

« Secundo, majorem minoremque requiri ac sufficere scientiam, pro diversitate locorum et poenitentium. — Bonacina⁵.

« Tertio, graviter peccare, tum eum qui sine sufficienti scientia huic muneri se ingerit; tum eum qui talem sine necessitate constituit, aut, cum possit corriger, tolerat. — Laymann⁶, Bonacina⁷, card. de Lugo⁸.

¹ De Poenit., n. 727. — ² Tr. 6, cap. 12, n. 4. — ³ Gran., in 3 Part., controv. 7. de Poenit., tr. 10, disp. 5, n. 20. — ⁴ Loc. cit. - Suarez, disp. 28, sect. 2, n. 12 et 14. - Sanchez, Decal., lib. 1, cap. 10, n. 69. - Dicastro, disp. 10, dub. 12, n. 334. - Coninck, disp. 6, dub. 5, n. 18. — ⁵ Tr. 6, cap. 12,

628. - Excusatur tamen confessarius qui caret sufficienti scientia, si adgit necessitas, nimis si aliter poenitentes deberent diu carere confessione, ut evenit in captivis^a. Ita Lugo⁹, et Salmant.¹⁰ cum Suarez, etc. — Et idem dicunt Lugo¹⁰, et Aversa apud Salmant.¹¹ pro parvis oppidis aut triremibus, ubi (ut ajunt), si haberi nequeunt docti sacerdotes, deputari possunt minus docti, quales possint haberi. Admonendi tamen hi sunt de obligatione discendi.

Caeterum, qui ad hoc munus excipendi confessiones inhant, non facile sibi suadeant quod satis idoneos ad tantum munus se reddere possint sine diurno studio scientiae moralis: pro qua certe non sufficit aliquam percurrere summulum earum quae circumferuntur; nec satis est generalia principia hujus facultatis scire, ut quidam, qui (casuistas contemnentes) litteratorum arrogant sibi nomen, autuant. — Moralis enim scientia non solum valde necessaria est christiana reipublicae, cum ex ea dependeat bonum regimen animarum; sed etiam est summpere difficilis. Tum quia ipsa generalem notitiam requirit omnium aliarum scientiarum, officiorum et artium; tum quia tot diversas complectitur materias inter se dissitas; tum quia in magna parte constat tot legibus positivis, quae non nisi apud casuistas allatae inveniuntur, et maxime apud recentiores, cum hujusmodi leges in dies prodeant. Demum difficultima evadit propter innumeratas casuum circumstantias, ex quibus resolutionem pendet variatio: nam ex circumstantiarum diversi-

Necessitas excusat confessarium carentem sufficientem scientiam.

dum se esse speciale peccatum independenter ab opere illicito subsequuto; qualis est ignorantia culpabilis articulorum et mysteriorum fidei... Caeterum ignorantia Decalogi aut earum rerum quas quisque scire debet ad recte exequendum munus et officium suum, non est speciale peccatum contra aliquam speciale obligationem diversam ab obligatione servandi legem vel exequendi debito modo officium proprium. Poterit quidem contingere quod committens homicidium ex ignorantia Deca-

logi committat peccatum aliquod diversum etiam specie a puro homicidio; quia nimis per ignorantiam totius Decalogi, non solum se exposuit periculo homicidii, sed aliorum peccatorum contra Decalogum: quod idem de confessario et quolibet alio, ignorantiae quae ad officium suum pertinent, cum proportione dicendum est; et tunc oportet explicare etiam malitiam ignorantiae».

628. - ^a) Scilicet: Captivi apud infideles, ut dicunt autores citati.

Necessitas diurni et diligentis studii.

Regulares, quando tenentur in interesse congregationis casuum.

tate, diversa applicanda sunt principia; et in hoc difficultas consistit, cum nequeat id fieri sine magna discussione, vel plurius accurata lectione librorum qui res examinant et dilucidant.

Nota obiter hic quod episcopus non potest cogere confessarios regulares ad interveniendum in congregationibus casuum conscientiae; ex declaratione Sacrae Congregationis (quam refert Pater Zaccaria apud Croix¹). — Sed contra, adest decretum S. C. Disciplinae respectu ad superiores regulares Italiae, datum 8 Novembr. 1752, et approbatum a Benedicto XIV, ubi provisum fuit ut in omnibus conventibus regularium, in quibus sunt confessarii ab episcopo approbati, omnino fiat lectio et conferentia casuum conscientiae, juxta decreta Clementis VIII; et ut ubi conferentia non fit, teneantur praedicti confessarii assistere conferentiae casuum ab episcopo statutae.

« Unde resolves:

« 1°. Si poenitens advertat sacerdotem non percipere peccati gravitatem, tetur illum monere se peccasse mortaliiter ».

« 2°. Qui sciens prudens confitetur ei quem scit suam conscientiam dijudicare non posse, tenetur confessionem repetere apud peritiorem; quia graviter peccavit sic confitendo ».

629. - ^a) Resp. III°. Prudentia requiriatur tum in instructione, monitione, curatione poenitentis; tum in interrogatione. — Et quidem, si prudenter judicet intelligentem esse confessum, v. gr. quia bene instructus potest et solet adhibere diligentiam debitam», [Vel quia de brevi est confessus] « non tenetur quidquam interrogare. — Alias tenetur, ut habet communis. (Diana² tamen ex Navarro et Valero, negat esse mortale non ex-

¹ Lib. 6, part. 2, n. 1520; cfr. Thesaur. Resolut. S. C. C., tom. 1, pag. 30, in una *Aquipedii*, de die 12 Mart. 1718, — *Bened. XIV*, Letters circol., de die 8 Nov. 1752, § 3. — *Clem. VIII*, decret. *Nultus omnino*, de die 25 Julii (ap. Bizzarri legitur 25 Junii) 1599, § 1, in *Bullar. Rom. Mainardi*. — ^b Part. 2, tr. 15, resol. 7. - *Navar.*, Man., cap. 5, n. 2. - *Valer.*, v. *Judex*, differ. 6, n. 4. — ^c Disp. 22, sect. 2. — ^d Loc. cit., n. 15. — ^e V. *Confessor*, num. 12

(al. n. 13). — *Joan. Medina*, Cod. de Confess., tr. 2, qu. 19, dub. 1, v. *Circa haec* et seqq. — ^f Qu. 93, art. 3, dub. 7, n. 2 et 3. — ^g Loc. cit., n. 16 et seqq. — ^h Disp. 32, sect. 3, n. 7. — ⁱ Lib. 5, tr. 6, cap. 13, n. 10, v. *Dico 3* et § seq. — ^j Tr. 23, punct. 18, § 2, n. 3. - *Navar.*, loc. cit. - *Coninck*, disp. 8, dub. 17, n. 130. - *Graff.*, Decis. aur., part. 1, lib. 1, cap. 25, n. 2 et 8. - *Henrig.*, lib. 6, cap. 17, n. 5. — *Ritual. Roman.*, Ordo ministrand. Sacr. Poenit., n. 15.

vis Palau eum citet pro sententia quae docet confessarium teneri ad petendum.

Quid vi-
tandum in
examinan-
do poeniten-
te.

Confessa-
rius, adver-
tentis poenit-
tentem pec-
cati obli-
visci, tenetur
interroga-
re.

Quid de
confessario
sciente pec-
catum quod
poenitens
negat.

630. - « 2º. Etsi confessarius, cui evi-
denter constat peccatum poenitentis,
quod tamen ipse negat, non debeat il-
lum absolvere; quando vero ex aliorum
relatione vel suspicione id habet, stan-
dum sit poenitentis confessioni, cui in
hoc foro tam *pro quam contra* se fides
habetur (Suarez¹, Fagundez²), citati a
Diana³): — in utroque tamen casu, pru-
dentis confessarii est: 1º. Caute et a
longe, tum proprius interrogare. — 2º. Si
nihilominus neget, prudenter judicare
an non potuerit oblivisci, vel confessus
esse alteri, vel putare non esse pecca-
tum, vel simili de causa excusari, ita
ut debeat absolviri. Diana³ ex Silvestro⁴,
« Navarro⁵, Toletto⁶, etc. — 3º. Si pec-
catum illud norit ex confessione com-
plicis, non ut illa scientia nisi in genere,
quaerendo an non aliud conscientiam
gravet, et excitando ad majorem con-
tritionem, ob periculum indirectae re-
velationis; aut, etsi complex dederit
veniam, ob periculum scandali. Vide
Laymann⁷.

631. - Diligentius hic videndum *quid*
debeat agere confessarius cum poenitente,
*de quo sciat vel suscipetur aliquod pec-
catum quod ille non confiteatur.* — Distingui-
guendum:

Si scit EXTRA CONFESSIONEM, et noverit
ex propria scientia, puta furantem aspi-
ciendo vel audiendo blasphemantem, sine
dubio non debet absolvere si ille negat:
modo non adsit prudens dubium an alteri
fuerit confessus, vel justam habeat cau-
sam tacendi. — Ita communiter omnes
cum Busenbaum, Laymann⁸, Suarez⁹,

¹ Disp. 32, sect. 3, n. 9. — ² Part. 3, tr. 4, resol. 105.
— ³ Loc. cit. — ⁴ Lib. 5, tr. 6, cap. 14. — ⁵ Loc.
cit., n. 25. — ⁶ Loc. cit. — ⁷ Disp. 22, n. 21 et 22. — ⁸ Lib. 2,
diss. 3, cap. 9, § 1, n. 28. — ⁹ Part. 3, cap. 6, n. 802. —
Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 2, § 3, i. f. — ¹⁰ De Poenit.

630. - ^{a)} Fagundez, *de 2º praec. Eccl.*, lib. 6,
cap. 4, n. 38, ait non esse absolwendum poenitentem qui negat peccatum, « et tamen con-
fessarius certus est de publico aut secreto
concubinatu poenitenti... ex publica notitia et
continuato statu poenitentis ».

^{b)} Silvester, *v. Confessio III*, n. 8 et 10;
Navarrus, *Man.*, cap. 8, n. 17, v. 21^c; Toletus,
lib. 3, cap. 16, n. 5, non loquuntur de hujus-
modi causis excusantibus. Et profecto his ver-

Lugo¹, Concin², Sporer³, Mazzotta⁴,
Viva⁵, Elbel⁶, Holzmann⁷ et alii passim.

Si vero confessarius id habet *ex suspicione*⁸, vel *ex aliorum relatione*, dicunt
etiam communiter Suarez⁹, Laymann¹⁰,
Holzmann¹¹, Sporer¹² et Mazzotta¹³ quod
post diligentem interrogationem regula-
riter debet absolvere negantem. Tunc
enim putare debet quod ille aut fuerit
peccati oblitus, aut alteri confessus, vel
quod habeat justam causam reticendi, aut
relatores deceptos fuisse; quia in hoc foro
(ut docent omnes cum D. Thoma¹⁴) omnino
poenitenti credendum est tam pro se quam
contra se. — Sed non alienum a ratione
mihi videtur id quod dicit Elbel¹⁵, nempe,
quod si confessarius notitiam habeat ali-
cujus peccati ex certa relatione aliorum,
tunc non posset absolvere poenitentem
illud negantem. Reversa enim, si istius
crimen mihi referrent testes tam graves,
qui de eo me redderent moraliter certum;
et ex alia parte certus essem quod poenitentis
non potuerit oblivisci, nec ullam
causam reticendi habeat; tunc non aude-
rem huic solutionem impetrari. Nam
regulari illam quod credendum sit poenitenti,
dico procedere quidem in re dubia,
non vero in re moraliter certa; moralis
etenim certitudo vera certitudo est.

Si autem confessarius noverit pecca-
tum *EX CONFESSIONE ALTERIUS*, tunc utique
non poterit specialiter poenitentem de illo
interrogare, nisi expressam ab illo altero
licentiam habeat, sed tantum poterit ge-
neratim interrogare; (et in hoc dico quod
confessarius non sit nimius in interrogati-
bus repetendis, quia in hoc etiam

Si ex su-
spicione vel
aliorum re-
latione, ab-
solvere de-
bet.

Nisi rela-
tio aliorum
moraliter
certum fa-
cias.

Si ex al-
terius con-
fessione
sciat, ne-
quit specia-
liter inter-
rogare, nisi
ex licentia.

Limitatio
pro peccatis
admittitisoli-
tis.

Si com-
plex neget
peccatum:

Nullo mo-
do abso-
vendus, sed
occultanda
negatio ab-
solutionis.

esset periculum revelationis). Ita commu-
niter Laymann, Sporer, Busenbaum, etc.
ut supra. Non improbabiliter tamen di-
cunt Navarrus¹ cum Silvestro; et Lay-
mann², Sporer³ ac Holzmann⁴, quod si
aliquod peccatum sit commune talibus
personis⁵, possit de eo speciatim inter-
rogare: prout in sponsis commune est
prolabi in tactus in honestos, vel saltem
in pravas cogitationes.

An autem *possit confessarius, casu*
quo complex confitens neget peccatum,
illum absolvere?

Affirmant posse et debere Lugo⁶; Ana-
cletus⁷ cum Gobat et Herincx, ac Diana⁸.
Elbel autem⁹ censet debere absolvere
sub conditione. — Sed melius, meo judi-
cio, sentit Croix¹⁰, citans Suarez¹¹, Dica-
stillum¹² et Illsung, quod eo casu nullo
modo absolvat, sed tantum aliquid oret

Laym., lib. 5, tr. 6, cap. 14, n. 24. — *Spor.*, part. 3,
cap. 6, n. 802. — ¹ *Man.*, cap. 8, n. 17, v. 21^c. — ² *Silvest.*,
v. *Confessio III*, n. 10, qu. 16. — ³ *Loc. cit.*, n. 24. —
⁴ *Loc. cit.* — ⁵ *De Poenit.*, n. 721, v. *Resp. I.* — ⁶ *Disp.* 22,
n. 22. — ⁷ *Tr. 14*, dist. 8, n. 42. — *Gobat*, tr. 7, n. 245. —
Herincx, disp. 5, n. 56. — ⁸ *Part. 5*, tr. 11, resol. 21. —

ad occultandam negationem absolutionis.
Et huic adhaeret Viva¹⁰, dum dicit quod,
cum confessarius prudenter judicat poen-
nitentem sacrilege negare peccatum, non
debet eum absolvere.

632. - « 3º. Interrogationes in materia
« castitatis debent esse paucae et cautaes:
« ne vel occasionem det investigandi aut
« traducendi confessionem, aut ignoran-
« tem doceat aut offendat, aut se vel il-
« lum periculo exponat. — Ac si haec
« timeat, potius pati debet aliquid deesse
« integratitudini materiali. Et quidem, si in
« hac materia negantur cogitationes, non
« opus est progredi ad opera; rudiores
« tamen cogitationes negant, verba et
« opera rogati fatentur, quod illas non
« aequo agnoscant aut advertant. Vide
« Laymann¹¹, Coninck¹², Fagundez¹³,
« Diana¹⁴.

Interro-
gationes de
castitate,
paucae et
cautaes.

⁸ De Sacram., i. g., confer. 2, n. 44. — ⁹ Lib. 6, part. 2,
n. 1969. — *Ils.*, tr. 6, disp. 6, n. 128. — ¹⁰ De Poenit., qu. 8,
art. 5, n. 2. — ¹¹ Lib. 5, tr. 6, cap. 18, num. 7, v. *Dico 2*;
et n. 8, v. *Dico 3*. — ¹² De Poenit., disp. 7, dub. 7, n. 56;
cfr. etiam disp. 8, dub. 17, n. 181. — ¹³ De 2º praec. Eccl.,
lib. 4, cap. 2, n. 8. — ¹⁴ Part. 3, tr. 4, resol. 99.

^{c)} Seu, quod eodem recidit, si soleant con-
fessarii de hoc interrogare.

^{d)} Suarez male citatur ab Illsung, a quo
Croix mutuatus est citationem; nam *disp. 32,*
sect. 3, n. 9, scribit: « Quantumcumque con-

fessor sciat peccatum poenitentis ex aliorum
relatione, tenetur in hoc judicio magis cre-
dere ipsi poenitenti ». — Dicastillus autem,
tr. 4, *de Euch.*, disp. 9, dub. 21, n. 491, ab
Illsung pariter citatus, non facit ad rem.

bis citantur a Diana: « Sed circa praesentem
quaestiom... vide etiam Toletum..., Navar-
rum..., Silvestrum ».

631. - ^{a)} Viva, *de Poenit.*, qu. 8, art. 5,
n. 2 negat utique poenitentem istum absolu-
posse, sed non distinguat unde confessarius
peccatum resciverit.

^{b)} Auctores citati de suspicione non lo-
quuntur; immo Sporer dicit: « Nullum hic locum
habet propria suspicio ».